

HRVATSKI VOJNIK

Broj 51. Godina II. 16. rujna 2005.

www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,30 • SIT 4,30 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

Razgovor

Kontraadmiral Zdravko Kardum,
zapovjednik Hrvatske ratne mornarice

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
9 771330 500003

U obrani interesa od Savudrije do Molunta

BEALE AIR FORCE BASE

U2 protiv *Katrine*

Deveta izvidnička eskadrila američkog ratnog zrakoplovstva izravno sudjeluje u utvrđivanju svih posljedica nastalih djelovanjem uragana *Katrina* na jugu SAD-a. Naime, zrakoplovi ove eskadrile tipa U2 neprestano lete iznad kriznog područja, a u njima su i specijalizirani snimatelji (ukupno njih 22) koji ga fotografiraju. Fotografije se nakon slijetanja šalju u 9. obaveštajni odred, koji ih obrađuje i umnožava, te potom šalje u arhivu dostupnu federalnim i državnim agencijama koje sudjeluju u saniranju *Katrininog nedjela*. Do utorka je fotografirano oko 130 000 kvadratnih milja, jer objektivi kamera koje rabe fotografi mogu obuhvatiti velika područja. Iako postoje i drugi načini (pomoću satelita), fotografije iz zrakoplova U-2 vjerojatno su najpogodnije i najpreciznije.

BEOGRAD

Oročena ostavka

Ministar obrane SiCG Prvošlav Davinić (na slici desno) prošlog je tjedna objavio da se povlači s funkcije, nakon što je optužen da su sklopjeni ugovori s dobavljačima vojne opreme tijekom njegovog ministrovanja previsoki i nezakoniti.

Odlučio se na taj čin unatoč tome što tvrdi da su sve optužbe na račun njega i suradnika neosnovane, te da se trebaju raspraviti u Odboru za obranu i sigurnost državnog parlamenta. Unatoč ostavci, Davinić svoju funkciju formalno i dalje obavlja do donošenja odluke o imenovanju novog ministra. Kako tvrdi BBC, gotovo svi političari u Srbiji pozitivno su se izjasnili o odluci, uz njezina različita tumačenja.

LENKARAN

Dvostruka potrošnja

Uodnosu na fiskalnu 2005., Azerbajdžan će u 2006. godini na obranu potrošiti dvostruko više novaca: 480 milijuna eura. Tako je najavio predsjednik države Ilham Alijev, ističući da zemlja obnavlja svoje vojne potencijale. "Neprijatelj mora znati da je naša vojska uvjek sposobna vratiti teritorij oružnom silom", dodao je Alijev. Kada kaže "teritorij", Alijev misli na regiju Nagnorno Karabah, koja je još od rata 1988.-1994. pod kontrolom Armenaca. Ipak, predsjednik je izrazio nadu da je "mirno rješenje moguće".

LONDON

Trojica hrabrih

Trojica članova britanskog 202. odreda za traganje i spašavanje bit će odlikovani Zračkoplovnim križem. Sva trojica članovi su helikopterskih posada. Vojnik Nick Petch je u ožujku ove godine u Scarborough North Bayu pomoću helikopterskog vitla uporno pokušavao izvući trojicu ljudi koje je nosilo uzburkano more. Na žalost, dvojica, koji su bili izvučeni iz vode, na posljetku nisu preživjeli zbog zadobivenih ozljeda, a treći nikada nije pronađen. Zrakoplovni poručnik John Bessford Sheldon i narednik Neil Stuart Finch bit će nagrađeni za herojstvo koje su pokazali u rujnu 2004. kada su spašavali oca i sina, dvojicu penjača na stijenama otoka Skye.

MANILA

Generalna korupcija

Umirovljeni filipinski general Jacinto Ligot (na slici), nekadašnji vojni revizor, optužen je za korupciju, utaju svote od 2,4 milijuna dolara. U optužnici je *negativne uloge* dobilo i šest članova njegove obitelji. Inače, u travnju prošle godine je optužen i uhićen njegov nasljednik na toj poziciji, general Carlos Garcia, a priprema se i optužnica protiv bivšeg načelnika glavnog stožera, generala Lisandra Abadie. Istrage su posljedica obećanja predsjednice Glorie Arroyo, koja je započela s reformama vojske nakon što se 2003. suočila s prosvjedima 300-injak nižih časnika i vojnika koji su optužili svoje nadređene za krađu velikih svota novaca.

MOSKVA

Kinezi kupuju ruske zrakoplove

Sudeći po navodima russkog poslovnog dnevnika *Vedomosti*, kineska vojska će potpisati ugovor o kupovini 38 ruskih zrakoplova. Vrijednost transakcije koja se odnosi na transportne zrakoplove Iljušin-76 i leteće tankere Iljušin-78 iznosit će oko 1,2 milijarde eura. Potvrda dogovora dospjela je u novine dan nakon sastanka u gradu Sočiju. Na sastanku su sudjelovali ruski predsjednik Vladimir Putin, ministar obrane Sergej Ivanov te njegov kineski kolega Cao Gangchuan. Nakon sastanka, Putin je izjavio da su "rusko-kineski odnosi dosegnuli najvišu razinu u povijesti zajedničke suradnje".

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@moph.hr)Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vesna.pintaric@moph.hr)Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@moph.hr)Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@moph.hr)

Urednici rubrika: Marija Alvir

(marija.alvir@moph.hr), Domagoj Vlahović
Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Novinar: Leida Parlov

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@moph.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 4568-041

Redaktor: Danica Pajić

Lektor: Lidija Bogićić

Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 4568-699;

fax: 4551-852

Preplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci 30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d., Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj 165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice pošalju na adresu TISAK trgovacko d.d. Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

AKD Tisak:

AKD Agencija za komercijalnu

djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska<http://www.hrvatski-vojnik.hr>

E-mail: hrvojnik@moph.hr

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2005.Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH**Kontraadmiral Zdravko
Kardum, zapovjednik
Hrvatske ratne mornarice**

Sjedeće godine bi trebao biti završen minolovac, a RTOP "Dmitar Zvonimir" opremljen u skladu s izvornim projektom. No, već sada vidimo da bi i na "Dmitru Zvonimiru" ali i na "Petru Krešimiru IV" trebalo zamijeniti glavne pogonske strojeve

Strana 4

**Drugo sudjelovanje hrvatskog tima na manifestacijskoj hodnji
"Four days of the Yser" u Kraljevini Belgiji**

Kada se na svečanosti zatvaranja pojavila hrvatska zastava i iza nje na trg uparadirao tim umornih ali odvažnih vojnika, na svečanoj tribini svi su ustali, zapleskali i spontano povikali: "Croatia, Croatia!" Toga je trenutka bilo veličanstveno biti Hrvat

Strana 12

**PIGN - interventna komponenta francuske
Republikanske garde**

Naslijednik višestoljetne tradicije, Republikanska garda nije samo dio službenog protokola kojeg Francuska pokazuje prilikom visokih državnih posjeta i velikih službenih ceremonijala. Taj poznati dio Nacionalne žandarmerije (Gendarmerie Nationale) ima i svoje operativne dijelove za izvršenje rizičnih zadaća što je manje poznato čak i francuskoj javnosti. To su takozvani PIGN - Pelotons d' Intervention de la Garde Républicaine

Strana 20

Umreženo ratovanje

Mnoge su vojske diljem svijeta u tranziciji. Orientiraju se s teških oklopo-mehaniziranih snaga na luke i pokretne snage pogodne za izazove novoga doba. Tu promjenu prati isto tako duboka promjena u ratnoj doktrini koja će za nekoliko godina današnje poimanje borbe dramatično promijeniti

Strana 21

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

*kontraadmiral
Zdravko Kardum*

**zapovjednik
Hrvatske ratne mornarice**

- na RTOP-u "Petar Krešimir IV" i "Dmitar Zvonimir" nužne zamjene pogonskih strojeva
- za potrebe obalne straže predviđeno devet brodova
- devet radarskih postaja pokriva cijeli Jadran
- nepostojanje specijaliziranog brodogradilišta za remont brodova HRM-a stvara velike probleme

U obrani interesa od Savudrije do Molunta

Sljedeće godine bi trebao biti završen minolovac, a RTOP "Dmitar Zvonimir" opremljen u skladu s izvornim projektom. No, već sada vidimo da bi i na "Dmitru Zvonimиру" ali i na "Petru Krešimiru IV." trebalo zamijeniti glavne pogonske strojeve. Okvirna cijena takvih motora kreće se oko pet milijuna eura po setu, dakle za tri motora koja se nalaze u topovnjači trebalo bi nam između dvanaest i trinaest milijuna eura

Vesna PINTARIĆ
snimio Željko STIPANOVIĆ

Naš je cilj stvoriti Hrvatsku ratnu mornaricu koja će moći zaštитiti interese RH u miru i u ratu, i to u unutarnjim morskim vodama, teritorijalnom moru i gospodarskom, odnosno ekološko-ribolovnom pojusu. To je posljednji svjetskim klasifikacijama mala ratna mornarica sposobna braniti interes svoje države, bez pretenzija prema susjedima

Uzimajući u obzir koliko se iz proračunskih sredstava izdvaja za OS, te koliko je od toga namijenjeno HRM-u, modernizacija naše mornarice ide dosta sporo. Izgradnja ili kupnja novih brodova te opremanje postojećih sustavima, od paljbenih do pogonskih, uvjetovana je novčanim mogućnostima. Iako se svi odgovorni slažu kako je ulaganje nužno, kada ćemo moći reći da smo dostigli željeni stupanj razvoja ovisit će, dakle, o brzini i količini sredstava koja će se u HRM ulagati. A kakva je sposobnost HRM-a danas i u kojem pravcu će ići njezin dugoročni razvoj uoči 14. obljetnice HRM-a govori njezin zapovjednik, kontraadmiral Zdravko Kardum.

Pred nama je četrnaesta obljetnica postojanja HRM-a. Kako biste ocijenili snagu i sposobnost HRM-a danas?

Četrnaest godina nije veliko razdoblje, ali nije niti kratko, no mnogo je bitnije da je prošlo deset godina od završetka rata. Hrvatska ratna mornarica, je kao i cijelokupne oružane snage, još uvek u tranziciji i pretvorbi iz mornarice ustrojene u skladu s načelima bivše mornarice u mornaricu koja bi u cijelosti trebala zaštiti hrvatski Jadran. Projekti se sporo razvijaju, a glavni problem je novac. No, ona je u ovom trenutku na razini realnih prijetnji, koje nisu

velike, i upravo smo u fazi redefiniranja njezinih dugoročnih zadaća za koje će se osposobljavati.

U izradi je studija dugoročnog razvoja HRM-a. U kojoj je ona fazi i koje su njezine odrednice te u kojem bi pravcu, prema Vašem mišljenju, trebao ići daljnji razvoj HRM-a?

Smjernice razvoja su kratko sažete u Strategijskom pregledu obrane, gdje su navedene sposobnosti koje bi trebala razvijati Hrvatska ratna mornarica. Naš je cilj stvoriti Hrvatsku ratnu mornaricu koja će moći zaštитiti interese Republike Hrvatske u miru i u ratu, i to u unutarnjim morskim vodama, teritorijalnom moru i gospodarskom pojusu, odnosno ekološko-ribolovnom pojusu. To je po svjetskim klasifikacijama mala ratna mornarica sposobna braniti interes svoje države, bez pretenzija prema susjedima.

HRM se danas sve više usmjerava ka civilno-vojnim zadaćama, prije svega mislim na uspostavu obalne straže. Što je u svezi s tim učinjeno u HRM-u i koliko ste za tu zadaću već sada pripremljeni?

Ovdje bismo trebali razjasniti pojmove obalna straža i zadaće obalne straže. Obalna straža je način organiziranja određenih snaga za zaštitu interesa države na moru.

To je negdje obalna straža, drugdje granična postrojba, ili je to mornarica bez ikakvih natruha obalne straže. Treba razlikovati dva pojma, jedno je obalna straža kao organizacija, a drugo je zaštita interesa Republike Hrvatske na moru, što će raditi obalna straža, ali i mnogi drugi subjekti. Mi smo sada u završnoj fazi zakonskog definiranja obalne straže i njezinih zadaća u sustavu zaštite interesa Republike Hrvatske na moru. I dalje će HRM štititi interes države na moru jer će radarske postaje ostati u njezinu sastavu, ali će se one rabiti i za potrebe obalne straže, kao njezin sastavni dio, te za potrebe policije i lučke kapetanije koji neće biti u sastavu obalne straže. Zakon će odrediti tko je glavni autoritet na moru i tko svime upravlja. Glavni autoritet je svakako HRM, a u miru to u njezino ime radi obalna straža, kao njezin sastavni dio. Dakle HRM će se sastojati od klasičnih pomorskih snaga koje će biti ustrojene u flotilu, a drugi će njezin dio biti obalna straža, u kojoj će biti isključivo brodovi namijenjeni za djelovanje u miru, primjerice u zaštiti ekologije, ribarstva, nadzora tankera, balastnih voda, borbe protiv terorizma, krijumčarenja ljudi, droge i sl....

Devet brodova za potrebe obalne straže U slučaju moguće ugroze kako će djelovati flotila HRM-a i obalna straža i je li u ovom trenutku obalna straža u organizacijskom i tehničkom smislu spremna za preuzimanje zadaća?

Ako bi u miru trebala pomoći obalnoj straži, ostali dijelovi HRM-a bi se uključili i pomogli joj. Isto tako, obalna straža će se izgrađivati tako da će se gotovo svako njezino plovilo u mogućem sukobu moći vrlo lako prenamijeniti u pravi borbeni brod. To znači da će se unaprijed predviđjeti konstrukcijski zahvati koji će na jednostavan i jeftin način brod obalne straže moći pretvoriti u borbeni brod. Mi smo spremni za obalnu stražu i čim se doneše zakon, za osam dana, mi je možemo ustrojiti. Može samo doći do sitnijih izmjena, prije svega u zapovjedništvu obalne straže, jer ovisno o tome koliko će nam zakon dati ovlasti, možemo imati više ili manje pravnika. Ostalo je sve uređeno (ustrojbena mjesta, broj ljudi, raspored, najpogodniji brodovi...). U ovom trenutku predviđamo devet brodova za potrebe obalne straže: četiri ophodna broda, veliki remorker - brod za spašavanje "Faust Vrančić", brod "Andrija Mohorovičić", koji može nesmetano ploviti vanjskim morem, dva remorkera koji bi mogli pomagati kada su u pitanju jahte i manji brodovi

te jedan brod-vodonosac koji bi naše otoke mogao opskrbljivati vodom. Svi ti brodovi, prema našem viđenju, bili bi raspoređeni u dvije pomorske baze. Veći dio bio bi smješten u Splitu, u luci "Lora", a pokrivali bi prostor od Dugog otoka do Rta oštrog, a drugi dio brodova bio bi smješten u Vargalori i pokrivali bi prostor od Savudrije do Dugog otoka.

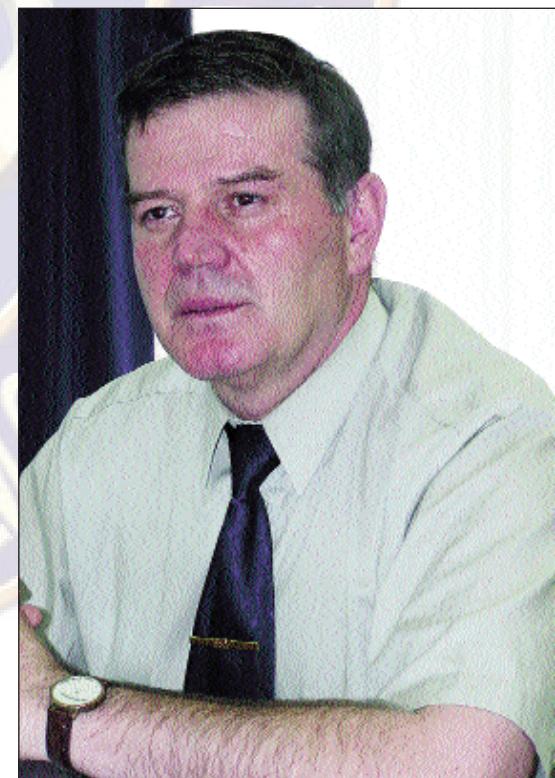
U kojoj su fazi četiri radarska sustava Peregrin, te kada se očekuje njihovo povezivanje i stavljanje u potpunu operativnu uporabu?

Imamo devet radarskih postaja, s tim da na četiri radarske postaje mogu biti komercijalni radari, ali i radari Peregrin isključivo vojne izvedbe. Za sada oni na Mljetu, Lastovu, Visu i Dugom otoku imaju i komercijalne i vojne radare, a položaji na Moluntu, Žirju, Lošinju, Brijunima i Savudriji imaju isključivo komercijalne radare. Od toga imamo jedan pokretni radar Peregrin koji može biti na nekom privremenom položaju i imat ćemo još jedan pokretni komercijalni radar koji će biti naknadno raspoređen. Trenutačno su u punoj funkciji postaje na Visu i Lastovu, a u završnoj su fazi uvođenja postaje na Mljetu i Dugom otoku. Sve su postaje povezane radiovezom, ali nisu još sve povezane da mogu davati sliku u realnom vremenu. Ako ne bude većih problema, očekujemo da bismo do kraja 2006. godine sa svim postaja mogli davati sliku u realnom vremenu. U ovom trenutku imamo pokriven cijeli Jadran, ali neki dijelovi ne šalju sliku u realnom vremenu.

Kako biste ocijenili trenutačno stanje tehnike, te na kojim se projektima opremanja radi u HRM-u?

Tehnika kojom raspolaže Hrvatska ratna mornarica, poglavito njezine pomorske snage, čine brodovi stari otprilike dvadesetak godina i ništa novo nije projektirano. Upravo ovih dana otvorene su ponude Brodarskog instituta u kojima se traži izrada projekta za dva temeljna tipa broda. Jedan bi bio višenamjenski brod, između šesto i osamsto tona deplasmana, koji bi bez ograničenja mogao ploviti Jadranom, a gradio bi se u borbenoj i u inačici izvan obalnog ophodnog broda koji bi nadzirao prostor između trideset i četrdeset milja od naše obale. Dru-

Nemamo pravo mornaričko brodogradilište koje bi radilo remonte na našim brodovima i bilo za to specijalizirano. Naši brodovi idu na remont u brodogradilište koje je odabrano na temelju javnog natjecanja. Takva situacija nam uvelike otežava rad. No, u novom ustroju planiramo da veći dio radova preuzmemos boljom organizacijom i kvalitetnijom popunom naših logističkih postrojbi

gi brod je manji, oko tridesetak metara i stotinjak tona deplasmana. Njime bismo prije svega pokrivali teritorijalno more i unutarnje vode. Taj brod bi pokriva vanjske otoke i djelovao bi težišno nakon otkrivanja cilja i dojave s radarske postaje, a već bi svojom nazočnošću trebao otkloniti pokušaje ugrožavanja naših interesa na moru. Gradnja manjeg broda bi, ako bude novaca, trebala započeti već iduće, a sigurno 2007. godine, jer to nije složen brod i neće imati mnogo oružja, iako bi imao predviđena mjesta za ugradnju borbenog naoružanja u slučaju rata. Drugi je složeniji i za njega će trebati više vremena te trebamo pričekati studiju koja bi pokazala je li bolje uzeti već razvijeni brod negdje vani, prilagoditi ga našim potrebama i graditi ga u našem brodogradilištu ili će se razvijati brod na već postojećim limijama na Brodarskom institutu, a to bi onda bio u potpunosti naš brod. Taj bi se brod radio u dvije inačice, u prvoj bi bio manje naoružan i služio bi za izvanobalnu ophodnju, a u drugoj bi bio potpuno borbeno opremljen za protupodmorničku, površinsku i protuzračnu borbu.

Nužna zamjena pogonskih motora na topovnjačama

Ove je godine RTOP-12 "Dmitar Zvonimir" trebao biti opremljen

svim elektroničkim i paljbenim sustavima i stavljen u punu operativnu uporabu. Jesu li ti poslovi privedeni kraju?

Sve to kasni i očito je da će "Dmitar Zvonimir" oboriti svjetske rekorde koliko se dugo radi. No, normalno je da se sa završetkom rata, kada nema izravne ratne opasnosti, sve usporava. Uzimajući u obzir proračunski novac koji je odobren za oružane snage, pa tako i za mornaricu, sve ide dosta sporo. Kako sada stvari stoje sljedeće godine bi trebalo biti završen minolovac, a RTOP "Dmitar Zvonimir" opremljen u skladu s izvornim projektom. No, već sada vidimo da bi i na "Dmitru Zvonimиру" ali i na "Petru Krešimiru IV" trebalo zamijeniti glavne pogonske strojeve. U tom slučaju imali bismo brodove koji bi bez problema mogli djelovati u našem moru, a ukoliko zatreba i na dijelu Mediterana, jer upravo takvi brodovi štite Gibraltarski tjesnac, nadziru plovidbu brodova, vode ih, štite i čuvaju od mogućih terorističkih napada. No, sve se vrti oko novca. Ipak i u tim okolnostima mi maksimalno obučavamo naše posade. Nešto smo manje na moru, upravo zbog ograničenih resursa tih motora i češćih kvarova, nego što bi trebali biti. Naime, motori na starijoj topovnjači, primjerice "Šibenik", pouzdaniji su od motora na novijim topovnjačama. Prvotna namjena tih brodova bila je da negdje, sakriveni uz obalu, izlaze i lansiraju rakete i odmah se vraćaju na prvobitni položaj. Dakle, brod isključivo za ratnu zadaću. Mi sada trebamo brodove koji će nadzirati more i osiguravati ga, oslobođiti ga i za turizam, i za plovnost, i sve ostalo. Ta bitno drukčija doktrina zahtijeva i drukčije pogonsko stanje jer trebamo brodove koji mogu boraviti na moru više dana. Oni to, dok se ne promijene motori, ne mogu.

Je li razlog tome što pogonski motori do sada nisu zamijenjeni isključivo finansijske prirode?

Tijekom prošle godine napravljena je studija u Brodarskom institutu o remotorizaciji tih brodova koja je nedvosmisleno pokazala da treba ići u remotorizaciju. Više nitko u mornarici, Glavnom stožeru ili Ministarstvu obrane ne dvoji o tome da je to po-

trebno napraviti, jedino je ograničenje novac. Kada se donese odluka o kupnji tih motora i ako bismo se opredijelili za one najkvalitetnije, rok isporuke je između 12 i 14 mjeseci jer se takvi motori rade po narudžbi. Ukoliko bi se donijela odluka ove godine, a iduće godine osigurala finansijska sredstva, mi bismo 2007. godine mogli početi obnovu jedne ili čak obje topovnjače. Okvirna cijena takvih motora kreće se oko pet milijuna eura po setu, dakle tri motora koja se nalaze u topovnjači. Prema tome trebalo bi nam između dvanaest i trinest milijuna eura za motore i popratne radove koji prate demontažu starih i ugradnju novih motora.

Spomenuli ste da se postojeći motori često kvare. Kakve su mogućnosti remonta brodova, imate li ugovor s nekim od brodogradilišta gdje bi se oni održavali?

Nemamo pravo mornaričko brodogradilište koje bi radilo remonte na našim brodovima i bilo za to specijalizirano te stoga u tome imamo dosta problema. Naši brodovi idu na remont u brodogradilište koje je održano na temelju javnog natječaja. Tako remont nekada dobije brodogradilište u Šibeniku, a nekada u Kraljevcima. To nam stvara velike probleme jer se često dogodi da se tek nakon odabira brodogradilišta i dolaska broda na remont nabavljaju dijelovi koje je potrebno zamijeniti, a to produžava vrijeme remonta. Bilo je razgovora između MORH-a i Remontnog brodogradilišta u Šibeniku da ono zadrži kapacitete za remont određenih sustava HRM-a, ponajprije motora, ali i topničkog oružja. No, naša brodogradilišta imaju i vlastitih problema i da bi se potpisao trajni ugovor o remontu opet je potreban novac. Brodogradilištima se često dogodi da nemaju novaca za nabavu nekog dijela. S druge strane, HRM bi morala unaprijed planirati popravke, ali mi ne možemo planirati kada će se nešto na brodu pokvariti. Takva situacija nam uvelike otežava rad. No, u novom ustroju planiramo da veći dio radova preuzmemu boljom organizacijom i kvalitetnijom popunom naših logističkih postrojbi. Naime planiramo ustrojiti satniju od osamdesetak pripadnika koja bi se bavili isključivo održava-

njem brodova. No, veliki remonti i dalje bi se radili u civilnim brodogradilištima.

Zadovoljni popunom novih kadrova

Prije dvije godine započelo se sa ciljanim školovanjem novih kadrova za potrebe HRM-a projektom KADET, a od ove godine i prijemom vojnika. Kakav je interes mlađih ljudi i koliko ste zadovoljni odazivom?

Primili smo oko šezdesetak mornara na ugovor na završnu specijalističku obuku u trajanju od devet tjedana. Nakon završene obuke oni se raspoređuju na brodove i glavni su nam izvor za popunu dočasnicičkog kadra, a neki od njih i za popunu časničkog kadra. Naime, ako je netko od njih u međuvremenu završio fakultet ili višu školu, on se nakon dvije godine službe može kandidirati za Časničku školu i biti časnik. Ostali mornari, koji imaju završenu srednju školu, nakon dvije godine službe mogu se kandidirati za Dočasnicičku školu i postati dočasnici.

Časnike planiramo popunjavati na dva načina. Jedan način je primanje kadeta koji će nam u najboljem slučaju doći tek za tri godine, što je duго razdoblje. Sada časnička mjesto popunjavamo mladićima sa završenim fakultetom nautike, elektronike i strojarstva. Trenutačno u časničkim školama imamo nekoliko pričuvnih časnika koji imaju manje od 35 godina. Iduće godine planiramo primiti još dvadesetak mladića i djevojaka koji su završili nama potrebne fakultetske smjerove. Problem je samo u tome što oni imaju previše godina za preuzimanje prvih dužnosti. Naime, ako takav kadar u sustav primimo s trideset godina, on nije ravнопravan s kolegama koji se primaju s recimo 22 godine, i to se kasnije osjeti u napredovanju. Ipak zadovoljan sam s brojem kandidata koji se prijavljuju na naše natječaje, no problem je što nerado odlaze iz Splita. Dijelom je to zato što sustav još nije na najbolji način riješio dodjelu službenih stanova, ali i izostanak stimulacije ako, primjerice, odlazi na otok. Drugi problem koji bih istaknuo jest taj da naši kadeti unaprijed ne znaju u kojem će rodu i struci završiti. U mornarici nas prije svega zanimaju studiji nautike, strojarstva i elektronike, s nekim spe-

cjalizacijama unutar toga. Uz to kadeti moraju znati da ako su upisali primjerice ekonomiju u Splitu, to ne znači da će na službi biti baš u Splitu. Možda i hoće, ali takvih trebamo jako malo. Oni koji će završiti u mornarici moraju znati da je njihov prostor službe od Savudrije do Molunta, uključujući i neke otoke.

Koji su planovi i aktivnosti na području međunarodne vojne suradnje i vojnih vježbi u idućem razdoblju pred HRM-om?

Imamo mnogo međunarodnih kontakata, od početka godine do sada oko 78 raznih međunarodnih aktivnosti, od vježbi, sastanaka, dogovora, pregovora, do posjeta raznih brodova. Opcionito mislim da mornarica ima najviše aktivnosti unutar oružanih snaga, jer je more uvijek bilo ambijent na kojem je suradnja bila na visokoj razini. Uplovljene brode u neku luku uvijek se smatra prijateljskim činom i zato smo mi možda pogodniji za komunikacije nego drugi. Osim toga, mi ne moramo ići izvan Hrvatske ili Jadranu da bismo imali međunarodnu suradnju. U svakodnevnoj smo komunikaciji s NATO-om upravo zato jer smo na moru, gdje će, kada svi budu u europskoj zajednici, biti njezina međunarodna granica. Drugim rječima, Jadransko more će biti međunarodna granica Europske unije. U stalnim smo kontaktima sa 6. flotom i ideemo prema no-

vom sustavu razmjene informacija s jednim virtualnim središtem u Rimu, ali i sa zapovjednim središtem NATO-a u Napulju. Prigodom posjeta Hrvatskoj zapovjednik Južnog krila NATO-a otvoreno je rekao da bi nas volio vidjeti više uključene u međunarodne misije, poglavito u NATO misiji u Sredozemnom moru. Dakle, mnogo surađujemo ali će suradnja biti kvalitetnija kada naši brodovi budu u stanju raditi sve ono što mogu NATO brodovi i kada stignu novi brodovi koje očekujemo idućih godina.

Ove će godine obljetnica HRM-a biti obilježena u Puli. Možete li nam reći koji je razlog?

Moji suradnici i ja mislimo da je izlazak iz Splita i odlazak u neka veća županijska središta korak više ka tome da Hrvatska ratna mornarica doista bude Hrvatska ratna mornarica i u tom manifestnom obliku. Nama nije problem otići u neki drugi grad, u ovom slučaju u Pulu, i na putu tamo i nazad održati nekoliko vježbi i ujedno se obučavati. Do sada smo dvije obljetnice obilježili izvan Splita, i to jedne godine u Šibeniku, a jedne u Zadru. Ovo je treći put da ideo izvan Splita. Zašto smo se odlučili za Pulu, a ne primjerice za Rijeku ili Dubrovnik? Ove godine smo se odlučili za Pulu jer je šezdeseta obljetnica završetka II. svj. rata i povratka Istre matici zemlji. Dakle, Istra, Zadar i hrvatski otoci vraćeni su Hrvatskoj nakon završetka rata, a budući da smo u Zadru već bili, odlučili smo se za Istru i Pulu. Još u proljeće smo dogovorili tu proslavu. ■

Uništene preostale automatske puške

U Remontnom zavodu oružanih snaga u Zagrebu 8. rujna provedena je završna, druga faza uništavanja preostalih komada automatskih pušaka.

U prvoj fazi, prije točno tri mjeseca, uništeno je 500 komada automatskih pušaka kalibra 7,62 mm AK (više proizvođača i modela). Navedeni projekt pod nazivom "Staro za novo" pokrenut je u sklopu inicijative Ujedinjenih naroda protiv nekontroliranog širenja oružja, te inicijative renomiranog njemačkog proizvođača vojnog oružja "Heckler & Koch". U ovoj je fazi u sklopu Programa uništeno ukupno 500 primjeraka pješačkog naoružanja, a istodobno je u sklopu MORH-ova plana uništeno još 600.

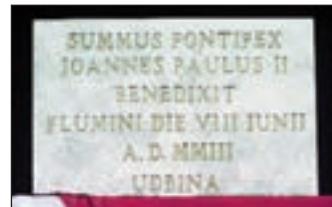

Kao i prva, i ova je faza imala "javni" karakter, jer su joj osim djelatnika Zavoda nazočili predstavnici MORH-a - pomoćnik ministra obrane za materijalne resurse Ivo Bačić, te OSRH - (glavni inspektor OS RH general bojnik Jozo Miličević i zapovjednik ZzL-a brigadir Pavao Krpan, Veleposlanstva SR Njemačke u RH, tvrtke "Heckler & Koch", MUP-a i Ministarstva pravosuđa, kao i predstavnici medija. Inače, Hrvatska je, uz Indoneziju, druga zemlja u svijetu u kojoj se provodi taj program. Uskoro će biti proveden i u članici NATO-a Estoniji.

D. VLAHOVIĆ

U Udbini položen kamen temeljac za crkvu hrvatskih mučenika

Nova crkva bit će simbol zajedništva

snimio Željko STIPANOVIC

Bitka na Krbavskom polju zbila se 9. rujna 1493. podno Udbine. Tursku vojsku, koja se vraćala s pljačkaškog pohoda po Kranjskoj, predvodio je Jakub-paša, a hrvatsku vojsku, u kojoj je sudjelovala većina tadašnjeg hrvatskog plemstva, ban Emerik Derenčin. U bitci je u jednom danu poginulo oko 10 tisuća branitelja, a mnogi su zarobljeni. Strahovit poraz u Krbavskoj bitci stvorio je u Hrvatskoj tijekom idućih stoljeća uvjerenje o važnosti uspostave države za obranu vlastite slobode i samosvojnosti. Upravo s mesta Krbavske bitke istoga datuma, 512 godina poslije, hrvatski su hodočasnici započeli križni put koji ih je vodio do prostora za izgradnju buduće crkve hrvatskih mučenika u Udbini.

Izgradnja crkve hrvatskih mučenika u Udbini pokrenuta je iz Gospicko-senjske biskupije a ima uporište u pozivu pape Ivana Pavla II. kršćanskog svijetu da popiše svoje mučenike, kako bi se to kao dragocjeno blago prenijelo preko praga tisućljeća i idućim naraštajima služilo kao uzor, te u činjenici da su hrvatski branitelji kod Udbine u tolikom broju pali za slobodu i da im nije odana javna zahvalnost naroda te da se Udbina nalazi u zemljopisnom središtu Hrvatske. Pokroviteljstvo nad izgradnjom crkve preuzezeli su Hrvatski sabor i Hrvatska biskupska

konferencija, a sagradit će se na mjestu nakadašnje crkve sv. Nikole porušene u II. svj. ratu. Kamen temeljac je iz temelja stare krbavske katedrale, a blagoslovio ga je papa Ivan Pavao II. tijekom svog posjeta Rijeci 2003. godine.

U nazočnosti brojnih biskupa i svećenika te visokih vojnih i civilnih dužnosnika i nekoliko tisuća hodočasnika koncelebrirano euharistijsko slavlje predvodio je zagrebački kardinal Josip Bozanić. U prigodnoj homiliji kardinal Bozanić je istaknuo kako će: "Crkva hrvatskih mučenika, gradnju koje započinjemo, biti na neki način naša dragocjena vjernička i narodna škrinja u kojoj ćemo čuvati spomen na neprocjenjivo blago vjere, dobrote, pravednosti, hrabrosti, velikodušnosti i odvažnosti što su resile mnoštvo muževa i žena koji su svojim zauzimanjem širili dobrotu i ljubav na ovim našim hrvatskim prostorima. Neka ova crkva bude simbol našeg zajedništva sa svima s kojima živimo i dijelimo zajednički prostor", rekao je pozvavši na očuvanje ljubavi, mira i pravde. "Nećemo se odreći idealja samo zato što neki misle da je prošlo njihovo vrijeme", istaknuo je Bozanić, dodavši kako naša domovina i svijet vape za ljudima koji će slijediti svoje ideale. Bozanić je ocijenio kako su i naši mučenici svojim idealima ugradili sebe u našu budućnost.

Željko STIPANOVIC

snimio Željko STIPANOVIC

Novi ljudi, stare zadaće

Šesti hrvatski kontingenat stigao je 24. kolovoza u Kabul gdje će idućih šest mjeseci provoditi vojno-policajске zadaće unutar satnije međunarodne vojne policije (MN MP COY), u sklopu mirovne misije ISAF VIII

Iz Afganistana Tomislav KASUMOVIĆ

Ukabulskoj zračnoj luci srdačno su nas dočekali pripadnici V. hrvatskog kontingenta. U kratkom razgovoru s njima, dok smo istovarali naše stvari a oni utovarali svoje u zrakoplov, shvatili smo da nas čeka novo pozitivno iskustvo sudjelovanja u mirovnoj misiji. Nakon provjere u zračnoj luci krenuli smo u Camp Warehouse. Oko transporta naših stvari i opreme pomogli su nam pripadnici njemačkih oružanih snaga. Putem od zračne luke KAIA-e do Campa Warehouse prikupljali smo prve dojmove kroz uske prozore oklopnih vozila koja su jurila cestama Kabula dižući oblake prašine.

Doček prethodnice u hrvatskom kampu

U ovom je kontingenatu šest pripadnika koji su već sudjelovali u mirovnoj misiji ISAF, tako da je upoznavanje Kabula i njegove okolice bilo lakše. Iako smo dugo vremena slušali priče i gledali fotografije o misiji, Kabulu, njegovim ljudima i običajima, prolazeći cestama razorenoga grada postajemo svjedocima duge i teške prošlosti koja istodobno rastružuje, ali i pobuđuje divljenje prema tom narodu koji se nosi sa svim ne-

daćama i velikim siromaštvom.

Nakon tridesetominutne vožnje u oklopnim vozilima na plus 40 stupnjeva stižemo u kamp Warehouse gdje među mnoštvom zastava koje se vijore u kampovima pojedinih nacija tražimo onu jednu, nama osobito dragu. Ulazimo u naš kamp. Tu nas je dočekala prethodnica koja je tu već tjedan dana te nas upoznaje s mjestom na kojem ćemo biti idućih mjeseci. Šesti hrvatski kontingenat sastoji se od 54 pripadnika, za razliku od dosadašnjih kontingenata koji su brojali 50 pripadnika. Razlika ovega kontingenata u odnosu na sve prijašnje jest da u misiji prvi put sudjeluju i hrvatski medicinski tim.

Dužnost zapovjednika VI. hrvatskog kontingenata obnaša bojnik Ivan Hodak iz Uprave vojne policije, koji je u mirovnoj misiji preuzeo dužnost zamjenika zapovjednika satnije multinacionalne vojne policije MN MP COY u KMNB-u zajedno s njemačkim bojnikom Ulfom Lubberstedtom. Njihova je zadaća savjetovanje zapovjednika MN MP COY-a u svim područjima vezanima za angažiranje vojne policije, kao i mogućoj problematici vezanoj za Rules of Engagement (Pravila uporabe oružanih snaga) i nadležnostima vojne policije u mirovnim misijama.

Najzastupljeniji hrvatski vojni policajci

Uz već poznati tim za obavještajno djelovanje i nacionalni tim za potporu, dužnost operativnog časnika u G3 odjelu kabulske multinacionalne brigade KMNB-a obnaša satnik Nikica Lemić, dok je časnik za vezu s kabulskom gradskom policijom (Kabul City Police, KCP) bojnik Mato Šimičić. Nacional-

ni kriminalistički odjel predvođen je natporučnikom Antom Cicvarićem. Kriminalistički odjel održava redovite kontakte s kabulskom gradskom policijom (KCP) s kojom usko surađuje te provodi zadaće prema pozivu. U sastavu MN MP COY-a postoji i mjesto *crime readera*, koje trenutačno obnaša nadnarednica Nina Krnić i čija je zadaća vođenje i ažuriranje svih izvješća koja dolaze do vojne policije a u vezi su s prometnim i drugim prekršajima. Osim toga u sklopu Operativno-planskog odsjeka unutar MN MP COY-a dužnost dočasnika za planiranje obnaša nadnarednik Michael Fanuko. U sklopu K-9 odjela hrvatski kontingenat sudjeluje s tri vodiča sa službenim psima, koji su ujedno i jedina tri službena psa u tom odjelu. Podijeljeni su u tri grupe: psi za detekciju droga, psi za detekciju eksploziva i zaštitno - tragački psi vodiči izlaze na zadaće također prema potrebi, ali samo uz odobrenje zapovjednika kontingenata.

Osim toga u sastavu kontingenata sudjeluje i vod vojne policije koji se sastoji od 40 pripadnika među kojima su i tri žene kojim zapovijeda poručnik Tomislav Kasumović. S obzirom na to da je riječ o međunarodnoj mirovnoj misiji i hrvatski je vod vojne policije podijeljen u četiri multinacionalna voda unutar satnije vojne policije (MN MP COY) u sklopu koje sudjeluju još i pripadnici vojnih policija Italije, Njemačke, Rumunske, Danske i Bugarske. Svaki od četiri voda sastoji se od najmanje jednog pripadnika navedenih nacija. Uкупan broj vojnih policajaca unutar četiri voda je 95, među kojima su najzastupljeniji hrvatski vojni policajci, njih ukupno 30, zatim 21 pripadnik rumunjske vojne policije, 20 talijanske, 11 njemačke i 2 pripadnika danske vojne policije. ■

Utovar stvari i opreme

Bhimber - postaja zvana hotel

Priča se u misiji da ima neka tajna veza između hrvatskih časnika i lokalnih zaposlenika, kako vojnika tako i civila, jer u svakom razgovoru ili obavljanju bilo koje zadaće oni naše časnike osobito simpatiziraju i poštuju. Za nas će se uvijek sve napraviti bez mnogo razgovora i sa smješkom na licu, a vozači kad dobiju zadaću voziti Hrvate, sretni su kao da su dobili na tomboli...

Iz Pakistana Zlatko SUDIĆ

Buđenje nakon djelomično prosavane noći može se ovdje u Bhimberu opisati kao buđenje iz košmara i povratak u ne baš lijepu stvarnost, jer temperatura od 30-ak stupnjeva u sedam ujutro i vlažnost zraka od „milijun“ posto uspijevaju ubiti volju i najvećim radoholičarima. Ispijajući prvu jutarnju kavu na terasi, u predvorju postaje, razmišljam kako danas preživjeti sa što manje

biti sigurni kada je Čular u pitanju. Ali takvi su svi hrvatski promatrači u ovoj misiji, jednostavno izvrsni, a kad treba najbolji ...

Carstvo zmija i bivila

Predvečer se ekipa ponovno okuplja u punom broju u predvorju postaje popularno nazvanim „Bhimberian pub“, iako mu u ovim trenucima bolje pristaje naziv sauna. Izmjenjuju se

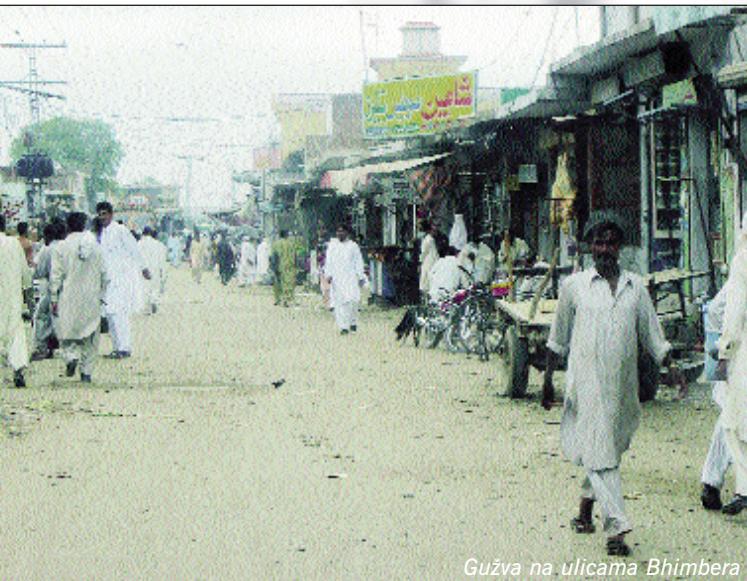
uobičajeni dnevni razgovori i razmišlja o večeri koja je i danas neizbjegna i ubojava kombinacija čapatijskih i dala, inače lokalnih specijaliteta prilagođenih nama tako da nisu ni upola ljuti kako se inače pripremaju. Danas je tim posjetio južni dio područja prateći rijeku Nala. U tom dijelu ona nosi sa sobom mnoge opasnosti, kao što su minska polja koja se nošena vodom nakon monsunskih

čemu Danac priča s velikim poštovanjem, jer je nedavno na jednom od noćnih motrenja doživio bliski susret s tom životinjom.

Neka tajna veza

Priča se u misiji da ima neka tajna veza između hrvatskih časnika i lokalnih zaposlenika, kako vojnika tako i civila, jer u svakom razgovoru ili obavljanju bilo koje zadaće oni naše časnike osobito simpatiziraju i poštuju. Za nas će se uvijek sve napraviti bez mnogo razgovora i sa smješkom na licu, bili mi u tom trenutku *messing officeri* ili voditelji postaja, a vozači, kada dobiju zadaću voziti Hrvate, sretni su kao da su dobili na tomboli i to otvoreno pokazuju. Sjećam se jedne prigode kada je naš *senior driver* ničim izazvan rekao Nagliću kako je on u ovom trenutku najsretniji čovjek na svijetu jer su mu šef postaje i *messing officer* Hrvati. Stvarno ne znam kakva je to tajna veza, ali znam kako je nastala i zato hvala svim našim časnicima koji su svojim radom i ponašanjem u ovoj misiji zavrijedili ovakvu pažnju i poštovanje lokalnog stanovništva na obje strane crte razdvajanja.

Neki kažu da je ova misija lagana i bezopasna, ali evo nekoliko podataka koji će pomoći u boljem razumijevanju svega što se ovdje događa. Na primjer, govoreći samo o zadnjih nekoliko tjedana, spomenut ću bombu koja je eksplodirala u Srinagaru, gradu u kojem je trenutačno zapovjedništvo misije, i to stotinjak metara od same zgrade, nekoliko ljudi je poginulo, a veći broj ih je ranjen, na zapovjedništvu su popucala stakla i pao je dobar broj lustera sa stropa, a neki zidovi su napukli... Zato, hrvatski promatrači, sretno i u svakom slučaju oprezno ... ■

Gužva na ulicama Bhimbera

muke i znoja, razmišljajući usput o zadaćama koje su danas postavljene pred tim i shvaćam da je danas četvrtak, moj sretni dan, dan kada sam službujući časnik. O da, odmah sam bolje volje, osmijeh mi se polako vraća na lice, što se ne može reći za mog prijatelja Čulara koji upravo izlazi iz sobe i sprema u posjet jednoj postrojbi u području odgovornosti, a iz pogleda mu se može pročitati: „E stari, blago tebi, ti danas ostaješ u postaji“, ali bez obzira na spomenute uvjete, zadaća će biti izvršena na najbolji mogući način, u to možemo

kiša nekontrolirano premještaju nizvodno izazivajući mnoge probleme i ograničenja svima koji žive i rade u blizini. Ali zato je taj dio poznat kao carstvo u kojem nesmetano žive mnoge vrste životinja od kojih su najupečatljivije mnoge vrste zmija, kobri, a pogotovo pitona dugih i do 5 metara kojih se zbog njihove veličine i snage pribojavaju svi lokalci i vojnici, ma koliko šutjeli o tome. Druga veličanstvena životinja je divlji bivol koji je osobito nepredvidiv. Kada se kreće noću stvara veliku i zbumujuću buku tutnjeći područjem kao teretni vlak, o

Oslobađanje zarobljenika

Iz Zapadne Sahare Karlo PILKO

Bivši zarobljenici s dva putnička te dva transportna zrakoplova prevezeni su u Maroko, gdje će se prvi put, neki i nakon trideset godina zatočeništva, sresti s obiteljima...

Nakon dugogodišnjih sukoba 1991. nakon potpisivanja mirovnih ugovora 1 i 2, te formiranja mirovne misije Ujedinjenih naroda MINURSO prividan mir je zavladao prostorom Zapadne Sahare. Od tada pa do danas ratnih sukoba nema, a obje strane, i Marokanska kraljevska vojska sa svojim političkim vodstvom i borci Fronte Polisario sa svojom vladom u Rabouniu, uz pomoć međunarodne zajednice, ali i mnogih stranih političara, traže rješenje sukoba.

Trideset godina zatočeništva

Često se zaboravlja kako iza sukoba sve zaraćene strane sigurno imaju i ratnih zarobljenika (POW). Nerijetko se njihove sudbine koriste u raznovrsnim igricama pri pregovaranju i zauzimanju boljih pozicija. Međunarodnoj zajednici je teško utvrditi točan broj zarobljenika, jer ponekad nemaju pristupa svakom sabirnom središtu ili zatvoru, te se s njihovom brojkom najčešće kalkulira. Prije otprilike dva tjedna, točnije 18. kolovoza, došlo je do bitnog pomaka a odlučujući korak napravila je vlada SADR-a i predsjednik SADR-a. Početkom kolovoza predsjednik Abdelaiziz boravio je u ne službenom posjetu Španjolskoj. Tada su inozemne no-

vinske agencije objavile kako se sprema puštanje na slobodu marokanskih vojnika koji su bili zatočeni u ratnom sukobu između Kraljevine Maroko i Fronte Polisario, te spremnost političkog vodstva FPOL da to učini u dogledno vrijeme. Naravno, s terminom otpuštanja zarobljenika se špekuliralo. I naš upit upućen časniku za vezu FPOL-a u Rabouniu ostao je bez jasnog odgovora. "Bit će pušteni, ali ne znamo točno kada", bilo je sve što smo uspjeli saznati.

Puštanje na slobodu

Potpunu i točnu informaciju vojni promatrači MINURSO-a u uredu časnika za vezu u Tindoufu dobili su večer prije puštanja, dakle 17. kolovoza. Naravno, naša profesionalna zadaća ali i znatiželja vodila nas je u Rabouni kako bismo prisustvovali oslobođanju zarobljenika. U Rabouniu, u kojem je trenutačno sjedište vlade SADR-a, tijekom noći i rano ujutro pristiglo je mnoštvo inozemnih novinara i reporterskih ekipa, ali i neki od političara, te predstavnici nevladinih organizacija. Kako bi sve bilo na medijskoj razini, predsjednik SADR-a Abdelaziz objavio je puštanje na slobodu ukupno četiristotine i četiri ratna zarobljenika, pripadnika marokanske vojske. Svi su zarobljeni u su-

kobima između 1975. i 1991., do osnivanja misije MINURSO. U govoru političkog vodstva SADR-a istaknuto je kako je to znak dobre volje Saharawskih ljudi, ali je istaknut i zahtjev da marokanska strana prestane s nasiljem u gradovima Laayoune, Dakhla i Smara prema Saharawima koji tamo žive. Osobita zahvala upućena je američkom senatoru Richardu Lugaru koji je bio i osobno nazočan i koji je bio jedan od inicijatora takvog završetka patnji ratnih zarobljenika.

Svi sada već bivši zarobljenici odjeveni u odore ukrcali su se u autobuse te zaputili prema zračnoj luci gdje su ih čekali dva putnička te dva transportna zrakoplova kojima su uskoro bili prevezeni u Maroko, gdje će se prvi put, neki i nakon trideset godina zatočeništva, sresti s obiteljima.

Naša zadaća je bila nazočiti oslobođanju te izvijestiti o broju oslobođenih. Svaki od nas je nakon što su zarobljenici bili oslobođeni osjetio zadovoljstvo jer smo nazočili možda odlučujućem koraku za budućnost ovih prostora i jer smo bili svjedoci nečeg dobrog i plemenitog. Slijedeći logiku, sada je na redu Kraljevina Maroko od koje se očekuje da učini barem približan korak naprijed ka konačnom rješenju sukoba u području zvanom Zapadna Sahara. ■

**Drugo sudjelovanje hrvatskog tima na manifestacijskoj hodnji
"Four days of the Yser" u Kraljevini Belgiji**

Hrvatski vojnici na 130 km dugoj četverodnevnoj hodnji

Kada se na svečanosti zatvaranja pojavila hrvatska zastava i iza nje na trg uparadiraо tim umornih ali odvažnih vojnika, na svečanoj tribini svi su ustali, zapljeskali i spontano povikali: "Croatia, Croatia!" Toga je trenutka bilo veličanstveno biti Hrvat

Marijan AUGUSTINOVIC

Kada je u travnju stigla nominacija za sudjelovanje na manifestacijskoj hodnji u Belgiji, učinilo mi se primamljivo i izazovno. Zašto ne? Uvijek sam volio izazove i dokazivanja. A kada sam sa svojom namjerom upoznao svoju obitelj, kćeri nisu imale ništa protiv, ali je supruga zamišljeno zaklimala glavom: 4 x 32 km? Jesi li siguran da ćeš to moći izdržati? Nemaš više 20 godina. U redu, nemam 20, ali nisam ni za staro željezo, pomislio sam malo povrijeđen. Uostalom, što ti ženo znaš koliko ja mogu? Danas, nekoliko dana nakon povratka u Hrvatsku, moje me noge još uvijek podsjećaju na nezabo-

ravnu avanturu. Nevoljko moram priznati: moja žena je to shvatila mnogo ozbiljnije. I bila je u pravu: bilo je vrlo teško.

„Four days of the Yser“ tradicionalna je hodnja u Belgiji (zapadna Flandrija), u organizaciji Ministarstva obrane Kraljevine Belgije i otvorenog je tipa: mogu sudjelovati vojnici i civili, sukladno nominacijama. Nudi se nekoliko aranžmana: 4 x 32 km, 4 x 16 km, te različite kombinacije. Za postignute rezultate dobivaju se i različita priznanja. Naravno, ono najteže nosi najvrednije. Hrvatski tim bio je prijavljen na to najteže. Uostalom - jesmo li ili nismo vojnici?

Prijavljeni za najteže dionicu

Nakon primljene zapovijedi u srpnju i dostavljenog popisa kandidata počele su sveobuhvatne pripreme. Određen sam za voditelja, jer imam najviši čin, a i nešto malo bolje pričam engleski. Proučio sam popis sudionika. Najviše sam, naravno, gledao JMBG i molio Boga da ne budem najstariji. I nisam bio. Imali smo i jednu pripadnicu ljepšeg spola. Malo sam se utješio, a onda prionuo na posao. Onaj telefonski, naravno. Kako se bližilo vrijeme polaska telefonirao sam sve više i sve češće. Uvijek nešto novo, dodatno, brzo sredi, zovi, organiziraj,

trči: odore, obuća, zastava, hrana, dokumenti, prijevoz, osobe za kontakt... Sve sam uredno pisao, bilježio i križao. Dan prije polaska bio sam uvjeren da je sve napravljeno, a noć uoči polaska nisam (naravno) oka sklopio. Nema veze, spavat ću u autobusu, dalek je put... Kada smo napokon svi bili u autobusu, izmolili smo jedan zajednički „Oče naš“ za sretan put, boravak i povratak.

Belgija je vrlo slična Slavoniji. Ravna je ko' tepsija. I tamo s bundeve vidiš sve oko sebe. Samo što je malo veća. Imaju mnogo stoke, i to kakve: krave i konji su nabildani kao švarcenegeeri. I svi (nevjerljivo) vani pasu travu. Ceste bez rupa, besprijeckorno ozna-

čene, uređene i osvijetljene. Kuće zidane od sitne opeke, ali neožbukane (nisu imali za žbuku?!). Popodne, kada radno vrijeme završi, ulice, trgovi i tereni svih vrsta provriju od silnog svijeta. Sjedi se, jede, piće, igra i troši. Ništa im nije skupo. Mi razgledavamo i preračunavamo: ovo je skuplje nego kod nas, ovo je jako skuplje... Jeftinijeg nego što je kod nas - nema.

Osoblje u našem baznom logoru iznimno je srdačno i ljubazno. Uglavnom poznaju Hrvatsku i Hrvate. Neki su bili koncem devedesetih u Baranji (BELBAT). Kažu da je Slavonija lijepa kao i njihova Flandrija. Lijepa da, ali ovako uredna i plodna sigurno nije. Ovdje nema neobrađene zemlje, a sve zasadeno abnormalno uspijeva. Čovjek se zapita kakva je to zemlja i što to oni znaju i mogu - a mi ne.

Četiri dana po 32 km

Na svečanosti otvaranja (dan prije početka četverodnevnih hodnji) privukli smo pozornost činjenicom što smo došli iz daleke Hrvatske. Nikakonismo mogli "kopirati" njihove paradne kretanje (sve nešto komplikirano, završu ruke i noge), pa smo ostali pri našem, jednostavnom. Pozdravi rukom su isti, tu nije bilo pogreške. Naš vojni izaslanik nas je dočekao pri dolasku i smještaju, ali sada nije ovdje. Ima radnih obveza u Bruxellesu. A kada je drugi dan njihov ministar obrane pucnjem označio start, nudio sam po stazi. Sada će doći čas istine, pomislim, baš da vidim koliko mojih 45 još vrijedi i koliko moja žena (ni)je u pravu.

Bilo je zanimljivo: masa vojnika i civila slijeva se u istu stazu. Razdvjila se nakon nekoliko kilometara (jedni na 16, a drugi na 32 km), da bi se opet sastali. Mi, naoružani različitim sitnicama, vojnim oznakama i reklamnim materijalima, "lovimo" na stazi hodočasnike i ljubazno dijelimo. Zauzvrat primamo topao znak zahvalje. Pratimo tablice s prijeđenom kilometražom i gledamo na sat: 5 km za 52 min, 10 km za sat i 50. Još 20 km, još 7 km... Jedna provjera, druga provjera (očitavaju naš bar-kod kao u trgovini na salami). Osvježenja uz stazu (voda, mlijeko, sokovi) tamani-mo u hodu. Prva pomoć? (Kome to treba). Napokon cilj. Povratak u autobus koji nas vraća u bazni tabor.

Šaljem SMS kući: odradio 32, još samo 3 x toliko.

U baznom taboru raspremanje i sagleđavanje stanja. Sa strahom skidam čarape jer ne znam kakve su mi noge. Nevjerojatno - samo dva žulja. Domaćin je osigurao tim medicinskih tehničara koji znaju sa žuljevima. Tu je i liječnik, maser. Nakon zbrinjava-nja - tuširanje, večera, večernja šetnjica pa belgijsko pivo. Onda spava-nje, drugi dan drugih 32 km.

Drugi dan počinje kao i prvi, ali se noge brže umaraju. Ipak, svi bez većih problema stižemo do kraja i okupljamo se u bazi. Saznajem da jedan naš nije startao (nekoliko dana prije polaska ozlijedio je nogu). OK, ostalih 29 je odradio 100%. Tijekom raspremanja dolazi do prve krize morala... Čujem: „Ja sutra neću ići...“, „Ni ja, napravit ću jedan dan pauze...!“ „Ja sam na granici.“ Svađaju se noge (kažu stani malo) i glava (moraš dalje). Vidjet ću ujutro. Ujutro noge lagano ukočene i bolne. Tijekom razgibavanja i zagrivanja definitivna odluka: ne idem i neću biti jedini (s obzirom na razgovor od sinoć). A nakon doručka - iznenadenje. Svi se pakiraju i spremaju: hrana, voda, dvoje čarapa, pritežu se čizme... Pa, gdje su oni od sinoć koji ne idu?? I što sada s mojim ostankom? Ništa!

Napokon cilj

Treći dan lakši je zato što startamo iz našeg mjesta - baze. Start i cilj su tu, na trgu. Na početku malo bole goljenice, ali sam sasvim siguran da će za nekoliko kilometara proći. I prošle su: više ne bole goljenice, sada bole zglobovi. Ali volja je jaka. Mnogo tekućine, jabuka, breskva. Sendviče ni ne diram (ni jučerašnje nisam pojeo). Pri kraju hodamo zajedno ja - i (jedini) stariji kolega. Pratimo o automobilima, kako smo ih kupili/prodali. Bodrimo se. Napokon cilj. U bazu stiže SMS podrška obitelji: Izdrži još tih 32!

Za zadnji dan nema dvojbe: idemo svih nas 29 (onaj bolesni ponovno neće ići, ali će imati polovičan uspjeh: prvi i treći dan je odradio. Zadnji dan je i svečanost zatvaranja. Biti će tamo i naš VIZ. Gledam plan. Start u 08,30, a ceremonija zatvara-

nja u 15,30. OK, stižemo! Osim toga, belgijska dočasnica za kontakt rekla je da je staza "nešto kraća" (26-28 km). To je sat manje! Ali, na polasku nešto nije u redu! Polazimo autobusom za Iper (start/cilj zadnje etape) tek u 08,40. Startamo nakon 40 min vožnje, u 09,20, i to kao zadnji. Početno razočaranje nestaje pred ponosom i inatom. Uspjet ćemo! I nakon 100 km u nogama, prijeći ćemo tih 26-28 km za manje od 6 sati i stići na svečanost zatvaranja. Na bol se više i ne osvrćemo. Grabimo stazom i prestižemo one koji su startali prije nas. Kraj oznake 25 km slikamo se za uspomenu. To je zadnja oznaka, a cilj je tu negdje, malo dalje. Žuri-mo

dalje. 20 je do 3, još 50 minuta do svečanosti zatvaranja. Uspjet ćemo. Primam poruku našeg vojnog izaslanika: "Na trgu sam, gdje ste vi?" Odgovaram: „Još 1-2 km, vidimo se“. Ulazimo u predgrađe Ipera, očekujem iza svakog zavoja ljude u narančastom koji očitavaju ulazak u cilj. Ali, nakon nekoliko uličica opet smo u polju. A zvonik velike crkve u Iperu vidi se daleko, 5-6 km. Staza nije kraća, ponavljam bijesno u sebi. Neću stići na svečanost, ni ja niti nekolicina koja je ispred... Pratim narančaste putokaze koji uporno krivudaju i vode k cilju, ali puževski polako. I onda napokon cilj. Odmah iza ljudi u narančastom je naša belgijska dočasnica. Daje mi medalje, za mene i za one koji su još na stazi. „Hanalora, staza nije bila kraća!“, kažem s gorčinom u glasu. „Ali uspjeli ste“, bio je odgovor. Unatoč svemu, polovica našeg tima stigla je na vrijeme. ■

Međunarodni tečaj za vojne promatrače

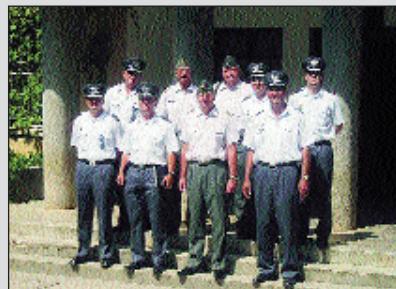
U Središtu za međunarodne vojne operacije u Rakitju 5. rujna počeo je 6. međunarodni tečaj za vojne promatrače UN-a UNMOC-6. Na tečaju sudjeluje 25 časnika. Uz časnike iz OS RH na tečaju je i 11 stranih polaznika, i to po dvojica iz Etiopije, Jemena, Ruande i Srbije i Crne Gore te po jedan časnik iz Dominikanske Republike, El Salvador i Gvajane. U provedbi tečaja pomoći instrukturima iz Središta MVO pružaju i jedan časnik iz Urugvaja i Grčke te 5 časnika iz OS RH.

Tečaj se sastoji od teoretskog i praktičnog dijela. U teoretskom dijelu, koji traje dva tjedna, budući vojni promatrači upoznat će se s pravnim i psihološkim aspektima mirovnih operacija, komunikacijama i radio-procedurama, orientaciji i navigaciji, civilno-vojnim odnosima i tehnikama pregovaranja, da bi se što bolje pripremili za zadaće u nekoj od UN misija. Drugi dio tečaja će se provesti na vojnom poligonu "Dugi Dol" Korana od 19. do 23. rujna.

M.Č.

Predstavnici austrijskog ratnog zrakoplovstva u Zemuniku

Austrijsko vojno izaslanstvo, predvođeno zamjenikom austrijskog ratnog zrakoplovstva brigadnim generalom Güntherom Schiebertom, posjetilo je početkom rujna vojarnu "Zemunik" gdje su im domaćini bili zamjenik zapovjednika HRZ-a i PZO-a brigadni general Darko Rukavina i zapovjednici zemuničkih postrojbi brigadir Ivan Gulišija i Nevenko Červar.

Trodnevni posjet je protekao u prijateljskom ozračju s obzirom na višegodišnju suradnju dvaju zrakoplovstava, a koja će, kako je istaknuto, u budućnosti biti još intenzivnija. Osobito zanimanje gosti su pokazali za letački program pilota 93. zb te su i osobno upoznali pilote izvođače na zrakoplovu PC-9 i helikopteru BELL-206 B satnika Nenada Hasneka i satnika Borisa Panića.

M.K.

Završetak izobrazbe polaznika Časničke škole

U velikoj dvorani Časničkog doma HVU-a, 8. rujna je održana svečanost povodom završetka izobrazbe polaznika Časničke škole.

Toga je dana sedamdeset i dvoje polaznika temeljne izobrazbe, kandidata za časnike HKoV-a, te kandidata za časnike HRZ-a i PZO-a, i službeno primilo diplome i priznanja za uspješan završetak školovanja. Svečanosti su načinili visoki vojni dužnosnici, među njima pomoćnik ministra za ljudske resurse Željko Goršić, zamjenik načelnika GSOS-a RH, general pukovnik Slavko Barić, zamjenik zapovjednika HKoV-a general pukovnik Mladen Kruljac, zamjenik zapovjednika HRZ-a i PZO-a brigadni general Darko Rukavina, zapovjednik ZIO-a brigadir Marjan Biškić i drugi.

Novim se časnicima obratio brigadni general Rukavina čestitajući im na završenoj obuci i poželjevši uspješan nastavak vojne karijere. I general pukovnik Mladen Kruljac poželio je novim pripadnicima oružanih snaga daljnji napredak, uz stalno usavršavanje vojnih znanja i vještina. O pozivu koji su polaznici izabrali general pukovnik Slavko Barić je rekao: "Ovo je častan

poziv, pun izazova. Upravo vi ste oni koji će uz časnike ostalih zemalja biti u sustavu NATO-a, u sustavu demokratskih težnji. Stoga je neophodno da ovo bude tek prvi korak u vašem dalnjem usavršavanju, te da u svojoj budućnosti postanete oni koji će promicati hrvatske časnike i hrvatsku državu, kao i ovaj častan poziv, njegov kodeks i etiku." Nakon što je čestitke polaznicima uputio i pomoćnik ministra Željko Goršić, dodijeljena su i posebna priznanja najboljima među polaznicima.

A.DEČAK

Bojna za specijalna djelovanja obilježila petu obljetnicu

U delničkoj vojarni "Drgomalj" bojna za specijalna djelovanja obilježila je petu obljetnicu svog postojanja, a prigodno su svečanosti uz predstavnike MO i OS RH-a te umirovljene i bivše pripadnike bojne načinili i predstavnici lokalne vlasti i Crkve.

"Ponosan sam što sam zapovjednik ove postrojbe i što zapovijedam ovim ljudima. Odgovorno tvrdim da ova postrojba može provesti sve zadaće koje se pred nju postave", rekao je u prigodnom govoru zapovjednik bojne pukovnik Nikola Županić, dodavši da je ta postrojba HKoV-a nakon reorganizacije i popune ljudskim i materijalnim resursima još sposobnija za provedbu budućih zadaća.

Govoreći o nizu specijalističkih obuka koje provode, pukovnik Županić je rekao da je obuka orientirana na kompatibilnost s drugim postrojbama članica NATO-a, te je posebice istaknuo ka-

ko se izobrazba provodi kontinuirano kroz postojeći oblik školovanja časnika i dočasnika, na međunarodnoj razini, te kroz međunarodnu vojnu suradnju.

Tijekom proteklih pet godina pripadnici postrojbe sudjelovali su na velikom broju taktičkih i pokaznih vježbi s pripadnicima drugih postrojbi OSRH-a, kao i na brojnim vojnim međunarodnim natjecanjima, a ostvaruju i iznimno dobru međunarodnu vojnu suradnju s pripadnicima OS Italije, Austrije, Slovenije, Slovačke, Njemačke, Poljske, Makedonije, Velike Britanije i dr. Pukovnik Županić je istaknuo i to da je od ove godine bojna za specijalna djelovanja uključena u traganje i spašavanje na kopnu i moru, te je posebice istaknuo da je ustrojen i vod za provedbu partnerskih ciljeva za sudjelovanje u međunarodnim vojnim operacijama.

L.P.

Svečana prisega u Požegi

U Središtu za obuku i doktrinu logistike u Požegi, 10. rujna je svečano prisegnuo prvi naraštaj Središta. Tom prigodom na vjernost domovini prisegnulo je 493 vojnika novaka, a svečanom su činu nazočili izaslanik načelnika GSOS-a RH brigadni general Zvonko Peternel, zapovjednik Zapovjedništva za logistiku brigadir Pavao Krpan, zapovjednik Središta za obuku i doktrinu logistike brigadir Alojz Tomašević, predstavnici civilnih i vojnih vlasti, te roditelji i rodbina.

snimio Dubravko Kovac

Brigadni general Peternel je novacima poželio mnogo uspjeha u svladavanju obućnih vojnih lekcija, te čestitao na svečanom činu davanja prisege. Čestitkama su se pridružili i ostali uzvanici kao i okupljeni gosti. Dakako, one najtoplje izrekli su roditelji, te rodbina i prijatelji prvog naraštaja, ne skrivajući ni suze, ni ponos na mladu hrvatsku vojsku. Među okupljenima susreli smo i načelnika topništva HKoV-a, brigadira Mirka Štrka, koji je svečanosti nazočio kao otac, s obzirom na to da je među 493 novaka bio i njegov sin Vedran. Na upit o dojmovima sa svečanosti, brigadir Štrk odgovorio je kako je prisega svečan čin, posebice užme li se u obzir kako se danas mali broj mlađih odlučuje na služenje vojnog roka. "A u konkretnom slučaju, sinovljevoj prisedi, ponos doseže svoj vrhunac.", rekao je brigadir čestitajući novom vojnom članu svoje obitelji.

A.D.

U Lori prisegnuo 56. naraštaj mornara

Svečano prisegnuvši na vjernost domovini, 129 mornara trećeg ovogodišnjeg naraštaja službeno je počelo služiti vojni rok u HRM-u. Svečanost su prisežnicima uveličali u ime načelnika GSOS-a RH izaslanik komodor Ivica Tolić, zapovjednici posredstva HRM-a i visoki časnici OS-a RH, članovi obitelji, rodbina i prijatelji, predstavnici grada Splita, Splitsko-dalmatinske županije, Crkve, MUP-a i medija.

Nazočnima je dobrodošlicu uputio zapovjednik Središta za odgoj i obuku mornara HRM-a pukovnik Rade Lasić, tom prigodom kazavši: "Kada mornar-vojnik priseže na vjernost domovini, onda je to veliki događaj - to je čin zrelosti! Vi ste nasljednici onih koji su krvljvu topili ovu svetu zemlju, koji su s puškom u ruci, zanosom u duši i istinom u srcu branili, čuvati i stvarali ovu zemlju. Zadaća da budete nasljednici najboljih neće vam biti

nimalo laka! Ne sumnjaj u vas jer ste izabrali vojnički način služenja vojnog roka. Izabrali ste teži način. Teži, ali i časniji! Zbog toga se i vama i vašim roditeljima od srca zahvaljujem. Kao zapovjednik od vas zahtijevam maksimalno zalaganje u provedbi vojne obuke, disciplinirano i korakno izvršavanje zapovijedi, da čuvate dostojanstvo i ugled pripadnika HRM-a i razvijate međuljudske odnose te vodite računa o zajedništvu u svojim redovima."

Potom se nazočnima obratio zapovjednik Flote HRM-a komodor Ivica Tolić rekvavši: "Želim vam mirne, sigurne i zanimljive vojničke dane, a od vaših zapovjednika očekujem da vam ih i osiguraju. Uz vojničku sposobljenost i odanost domovini vjerujem da ćete ovdje sklopiti nova prijateljstva i vratiti se s pozitivnim iskustvima svojim kućama."

Z.G.

USS Kauffman u Splitu

U posjetu Splitu i HRM-u početkom rujna boravio je brod ratne mornarice SAD-a Kauffman (FFG-59). Posjet je započeo nakon uploviljenja broda u Sjevernu luku koordinacijskim sastankom na brodu RM SAD-a između predstavnika broda i časnika HRM-a, djelatnika vojne policije i MUP-a, a sve je nastavljeno usuglašavanjem priprema vojne vježbe "Passex".

Kapetana fregate Kenneth A. Krogmana i izvršnog časnika kapetana korvete Lawrence M. Schadegga u Zapovjedništvu Flote HRM-a primio je kapetan bojnog broda Augustin Benić upoznavši goste s ustrojem i operativnim snagama Flote HRM-a. Na dan isplavljenja broda provedena je vojna vježba u širem splitskom akvatoriju u kojoj je HRM sudjelovalo s ratketnom topovnjačom "Dmitar Zvonimir".

Z.G.

Primopredaja dužnosti zapovjednika 1. gbr

U Domu HV "Zrinski" u Karlovcu 6. rujna održana je službena primopredaja dužnosti zapovjednika 1. gbr. Brigadir Tomo Medved je predao dužnost zapovjednika brigadiru Dragi Horvatu. Primopredaji je

bio nazočan zapovjednik 5. korpusa HKoV-a brigadni general Josip Zvirotić. Brigadir Medved odlazi na školovanje u Ratnu školu OS RH "Ban Josip Jelačić", a brigadir Horvat na novu dužnost dolazi iz Škole obrane i strategije u NR Kini.

D.M.

Nastavlja se razvoj Boxera?

ZAJEDNIČKI razvoj modularnog kotačnog vozila nove generacije u koji su krenuli Njemačka, Nizozemska i Velika Britanija nastavlja se i dalje. Iako ta konstatacija zvuči pomalo neobično, riječ je ipak o preciznom oslikavanju stanja u europskoj obrambenoj industriji. Program zajedničkog razvoja nazvan je MRAV (Multi Role Armoured Vehicle) pa preimenovan u Boxer krenuo je pun optimizma. No, prvi veliki problem bilo je povlačenje Velike Britanije sredinom 2003. To je tripartitnom programu, u kojem se i troškovi razvoja dijele na tri dijela, donijelo prvu zapreku koja je ipak prevladana jer su dva preostala člana odlučila nastaviti zajednički razvoj.

Iz programa se povukla britanska tvrtka Alvis (sad dio BAE Systems Land Systems), a ostale u Krauss-Maffei Wegmann i Rheinmetall

Landsysteme iz Njemačke te nizozemski Stork. No, problemi i dalje prate Boxera. Nai-mje, Nizozemska je, uplašena velikim troškovima razvoja potpuno novog vozila, odlučila po-tražiti i moguća druga rješenja.

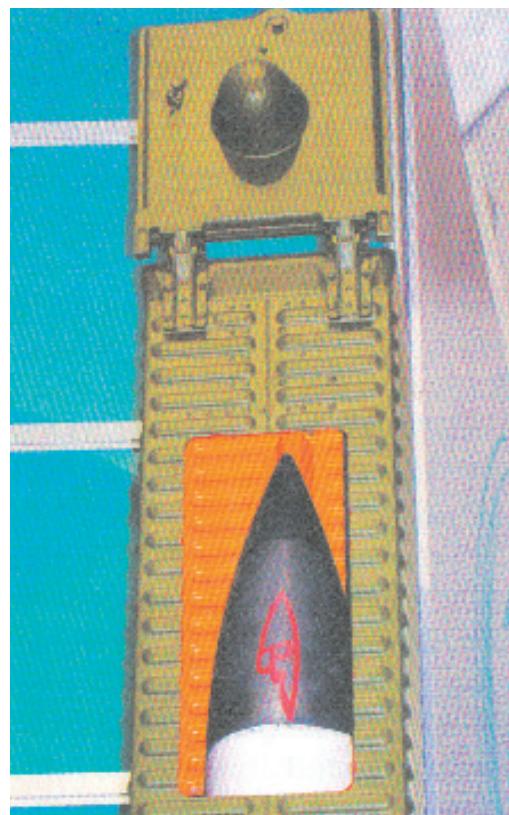
Ova bi godina trebala biti odlučujuća jer će se do kraja godine znati planirana cijena serijskog primjerka Boxera pa će se moći izračunati troškovi u odnosu na druge moguće opcije. Ukoliko nizozemska vlada zaključi kako je to preskupo, mogla bi se povući iz programa i okrenuti se nekom jeftinijem rješenju. Pitanje je koliko bi nakon takvog razvoja događaja Njemačka imala snage i interesa nastaviti samostalan razvoj.

Krauss-Maffei Wegmann

Među rješenjima koja se razmatraju je i mogućnost industrijske suradnje sa švicarskom tvrtkom Mowag i pokretanje proizvodnje njihovog najnovijeg oklopног vozila Piranha IV u Nizozemskoj. Razmatra se i mogućnost da dio predviđenih zadaća nizozemske vojske koje je trebao obavljati Boxer preuzme novo borbeno vozilo pješaštva CV9035 Mk III.

M. PETROVIĆ

JEDNA od novosti na moskovskoj zrakoplovnoj izložbi bilo je i Vimpelovo predstavljanje novih projektila

Novi Vimpelovi projektili

zrak-zrak, odnosno poboljšane i modificirane inačice postojećih projektila. Tako je predstavljena inačica projektila srednjeg dometa R-77, s aktivnim radarskim navođenjem, koja je prilagođena kao PZO sustav, odnosno može se prilagoditi za instaliranje na motorna vozila, u za to predviđenom kontejneru. Minimalni domet zahvata je 1,2 km, maksimalni domet je 12 km, a raspon visina na kojima je projektil učinkovit kreće se u rasponu od 200 m do 9000 m. Kontejner s projektilom je dugačak 3,8 m, a težak je 217 kg.

Uz "kopnenu" inačicu projektila R-77, Vimpel je na MAKS-u objavio je kako radi na poboljšanju projektila zrak-zrak s infracrvenim navođenjem R-73. To je zapravo prvo znatnije poboljšanje tog projektila u zadnjih

dvadeset godina otkako se nalazi u operativnoj uporabi. Temeljne promjene provode se u smislu promjene analognih sustava s novom digitalnom elektronikom, ugraditi će se nova IC glava za samonavođenje (iako je određeno vrijeme bilo nagađanja kako bi se mogla ugraditi novoprojektirana aktivna radarska glava za samonavođenje 9B-1103M-150, koja je temeljno predložena za ugradnju na poboljšani projektil srednjeg dometa R-77), uz poboljšanje algoritma u softwareu za upravljanje letom projektila. Uz to, znatna pozornost dana je razvijanju obrambenog sustava od protivničkih električkih protumjera. Pretpostavlja se kako postojeći raketni motor neće doživjeti neke znatnije promjene, odnosno modifikacije, iako se predviđa kako će nova inačica projektila R-73 imati do 25 % veći domet, odnosno do 40 km.

I. SKENDEROVIC

Velika nabava optičkih ciljnika

AMERIČKO ministarstvo obrane sklopio je s tvrtkom Trijicon, iz Wixoma u saveznoj državi Michigan, ugovor vrijedan 660 milijuna USD o isporuci naprednih ciljnika za jurišne puške M16 i M4. Riječ je o optičkom ciljniku Rifle Combat Optics (RCO) koji je posebno optimiziran za uporabu s puškama tipa M16.

Prva serija sastoji se od 104 000 ciljnika. Cijena ciljnika iznosi 610 USD po primjerku pa je vrijednost prve serije malo više od 63 milijuna USD. Pretpostavlja se kako bi ministarstvo obrane za potrebe američke vojske moglo nabaviti oko 800 000 ciljnika. Predviđa se kako će ugovor pokriti nabavu ciljnika tijekom idućih pet godina.

Ciljnik RCO spada u obitelj ciljnika ACOG (Advanced Combat Optical Gunsight). Zamišljen je i konstruiran tako da korisniku omogući

maksimalno jednostavno i precizno ciljanje. Omogućava brz zahvat cilja u uvjetima bliske borbe ali i precizno prepoznavanje i ciljanje na udaljenostima do 800 metara. Ciljnik rabi tehnologiju dvojne iluminacije končanice i to kombinaciju optičkog vlakna i tricijskog samoiluminirajućeg elementa. Tehnologija osvjetljivanja končanice ciljnika pomoći optičkog vlakna namijenjena je djelovanju u uvjetima dnevne svjetlosti.

Za noćno djelovanje rabi se tricijski samoiluminirajući element. Zahvaljući primjeni tih tehnologija ciljnik ne treba napajati električnom energijom. Ciljnik je dugačak 14,7 cm i težak 422 grama. Vodonepropusn je i ima povećanje od 4 puta, a objektiv je promjera 32 mm. Vidno polje na 100 metara udaljenosti iznosi 7 stupnjeva. Uporaba takvih ciljnika znatno povećava

USMC

preciznost paljbe u odnosu na uporabu običnih mehaničkih ciljnika. Odluka američke vojske o nabavljanju velikog broja ciljnika znači kako će vjerojatno svaki vojnik kojem je temeljna specijalnost uporaba jurišne puške dobiti optički ciljnik. To će, iako su troškovi nabave znatni, povećati učinkovitost kako pojedinca, tako i cijelih postrojbi.

M. PETROVIĆ

DML Group odabran za modernizaciju topa Mk 8

no napredno električno paljenje i unaprijeđena je elektronika te će biti ugrađen Mod 1 elektronički dijagnostički paket.

Ugovor također uključuje vrlo važnu tehničku potporu u servisu i održavanju te inženjersku i logističku potporu za sve novoobnovljene 114 mm (4,5 inch) Mark 8 topničke sustave radi postizanja što boljih radnih karakteristika.

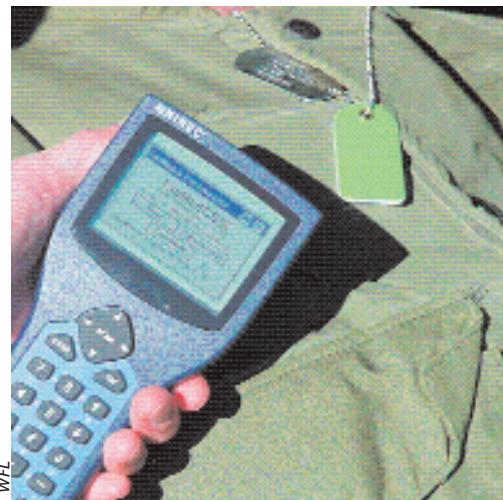
Tvrta DML ima veliko iskustvo, s obzirom na to da su prije nekog vremena obavili remont na Mod 0 topovima te su postavili i pustili u rad Mod 0 i Mod 1 topove.

M. PTIĆ GRŽELJ

MINISTARSTVO obrane Velike Britanije objavilo je da je tvrtka DML Group odabrana za ugovor kako bi se modernizirao (4,5 inch) Mark 8 topnički sustav kalibra 114 mm na svim brodovima kraljevske ratne mornarice. Ugovor uključuje generalni remont te velike modifikacije kako bi se topovi Mod 0

preustrojili na Mod 1 standard s unaprijeđenim karakteristikama kao što su sigurnost i pouzdanost pri uporabi te smanjeni zahtjevi za održavanjem.

Modernizacija uključuje zamjenu većeg dijela Mod 0 hidrauličke opreme električnom, s obzirom na to da je kod Mod 1 standarda razvije-

RATNI laboratorij marinskog korpusa (USMC) razvija eksperimentalni sustav kako bi se unaprijedila identifikacija i praćenje ranjenika tijekom izvlačenja s prve crte prema središtu za medicinsko zbrinjavanje. Sustav je nazvan TacMedCS (Tactical Medical Coordination System). Temelji se na primjeni radio-frekvensijske identifikacijske tehnologije (RFID), dobro poznate iz civilnog sektora, industrije i trgovine.

Cilj je sustava ranjeniku osigurati potrebnu skrb u svakom trenutku. To je osobito važno tijekom trans-

Elektroničko označavanje ranjenika

porta ranjenika, kako bi on stalno bio "vidljiv" a osoblje bolnice znalo tko, kada i s kakvim ozljedama stiže na medicinsku obradu.

TacMedCS sastoji se od četiri komponente: narukvice s RFID čipom, ručnog RFID čitača, laptop računala i središnjeg podatkovnog servera. Komunikacija između RFID čipa i čitača obavlja se na frekvenciji od 13,56 MHz.

Narukvicu ranjeniku stavlja terenski bolničar koji prvi priskače u pomoć te na nju upisuje prve podatke (osobni broj vojnika, prioritet, vrijeme i vrstu rane, a mogu se upisati i drugi podaci). Podaci se zatim kriptiraju 128 bitnom komercijalnom enkripcijom te šalju u središnji podatkovni server putem satelitskog komunikacijskog sustava, trenutačno je to Iridium.

Svaki put kada ranjenik prođe kroz medicinski tretman ili instituciju, podaci s RFID narukvice mogu se pročitati i poslati u središnji podatkovni server. Nakon svake medicinske obrade podaci o stanju, dijagnozi, terapiji i slično putem laptopa i satelitske veze također se šalju u središnji server. Lokacija ranjenika se očitava svaki put kada se očita RFID narukvica. Podaci na narukvici se također mogu naknadno dopunjavati. TacMedCS se trenutačno ispituje u terenskim uvjetima.

M. PETROVIĆ

Rusija nudi Indiji MiG-35

TIJEKOM nedavno održane zrakoplovne izložbe u Moskvi ("MAKS 2005"), ruska tvrtka RSK MiG objavila je kako je spremna ponuditi svoj novi višenamjenski borbeni avion MiG-35 indijskom ratnom zrakoplovstvu, koje u narednom razdoblju planira nabaviti 126 srednjih višenamjenskih borbenih aviona.

Radi se o znatno poboljšanoj inačici borbenog aviona MiG-29M, u koјi je ugrađen novi napredniji radar (Tihomirov NIIP Bars-29, s faznim pomakom elektroničke rešetke), nova avionika, napredniji "fly-by-wire" sustav upravljanja avionom, novo naoružanje, te vektorirani potisak. Ta inačica je tijekom svoje razvojno opitne faze nosila oznaku MiG-29OVT, kada je upravo ra-

zvoj i primjena vektoriranog potiska privlačila znatno više pozornosti nego druga poboljšanja na avionu.

Avion MiG-29OVT spada u zadnju generaciju razvoja "dvadesetdevetke" (Izdelje 9.15), koja je počela sa svojim razvojem tijekom 1991. godine. S ugradnjom vektoriranog potiska započelo se početkom 2003., a prvi probni let obavljen je u kolovozu iste godine. Dosad je MiG-29OVT obavio više od 50

probnih letova, a svoju prvu javnu promociju imao je na ovogodišnjem MAKS-u, kad je i službeno dobio novu tipsku oznaku MiG-35. Nova inačica MiG-35 postat će standard za iduću proizvodnju "dvadesetdevetke", te će tako istisnuti s proizvodnih traka trenutačne inačice MiG-29M1 i MiG-29M2. Pomične mlaznice za motorsku skupinu RD-33OVT izradio je proizvođač motora "Klimov" iz Sankt Peterburga, i nose oznaku KLIVT (Klimov Vectoring Thrust). Mlaznice se mogu pomjerati u svim smjerovima, odnosno $\pm 15^\circ$ po vertikali i $\pm 8^\circ$ po horizontali, tijekom svih režima rada motora.

I. SKENDEROVIC

Iračka mornarica dobiva korvete i nove ophodne brodove

DVIJE korvete klase Assad, koje su izgrađene u Italiji za Irak 80-ih godina prošlog stoljeća, bit će predane iračkoj ratnoj mornarici. Iako datum primopredaje korveta još uvijek nije određen, Italija je pristala započeti obuku iračke posade kako bi otplovili brodom u Irak.

Obje korvete su dio sporazuma za gradnju šest brodova potpisano između bivšeg iračkog vođe Sadama Huseina i brodogradilišta Fincantieri 1981. godine, no ostale su neisporučene. No, nakon što je izgrađeno svih šest brodova, primopredaja iračkoj mornarici nije bila moguća zbog sankcija Ujedinjenih naroda.

Prve četiri korvete iz klase prodane su Maleziji, dvije 1995. i 1996. Preostala dva broda zbrinuta su do danas u brodogradilištu Fincantieri. Pregovori između nove iračke vlade i Italije započeli su 2004. godine te je novi sporazum postignut u dru-

gom kvartalu ove godine.

Iračka je vlastita početkom godine potpisala 15 milijuna US dolara vrijedan ugovor za izgradnju šest novih ophodnih brodova klase Al Uboor, koji će se građiti u Bagdadu. Stupanje u

službu prvog broda iz klase očekuje se u jesen ove godine dok će posljednji brod biti isporučen u kolovozu 2006. Izgradnja ovih brodova počela je prije oslobođenja Iraka, no novim ugovorom o izgradnji došlo je i do promjena na projektu.

Novi ophodni brodovi djelovat će u iračkim teritorijalnim vodama, s

naglaskom na operacije protiv pobunjenika te zaštitu iračkih naftnih platformi.

Novoizgrađeni ophodni brodovi pridružiti će se floti iračke mornarice kojoj je početkom 2004. godine isporučeno pet patrolnih brodova dužine 28 metara izgrađenih u Tajvanu.

M. PTIĆ GRŽELJ

Moskovska premijera Ansata 2R

TIJEKOM srpnja na velikom okupljanju operatora na helikopterima Mi-8 i Mi-17, uglavnom predstavnika azijskih i afričkih zemalja, a potom i na velikom aeromitingu MAKS 2005, ruska tvrtka "Kazan" predstavila je svoj laki naoružani izvidnički helikopter Ansat-2R.

Na helikopter, odnosno na donji dio nosne sekcije, postavlja se GEOS 521 elektrooptička turela, a zasad javnosti nisu dostupni detalji o senzorskoj opremi koja se unutra

ugrađuje. Bočno na trupu su dva "kratka krila" sa četiri podvjesne točke, na koja su tijekom prezentacija postavljena dva projektila zrak-zrak kratkog dometa s infracrvenim navodenjem 9M39 Igla, te nosač za 7 nevodenih raketa od 80 mm. Bočno na desnu stranu trupa postavljena je Kord

12,7 mm strojnica. Za obranu od protivničkih projektila postavljeni su izbacivači IC mamaca UV-26. Maksimalna poletna težina helikoptera je 3500 kg, a helikopter pogone dva Pratt&Whitney PW207K motora jačine 710 KS svaki. Maksimalna brzina koju Ansat-2R može postići je 300 km/h, a maksimalni dolet helikoptera je 650 km.

Razvoj Ansata počeo je još 1993., a tijekom 2001. na moskovskom aeromitingu „MAKS 2001“ javno je pri-

kazana prva drvena maketa. Izvorno je zamišljen za civilnu uporabu, te je tijekom 1999. počela njegova prilagodba za vojne svrhe. Pretpostavlja se kako bi Rusija za potrebe svojih oružanih snaga mogla do 2015. nabaviti oko 100 helikoptera Ansat-2R.

I. SKENDEROVIC

PIGN - intervventna komponenta francuske Republikanske garde

Prije nego što se detaljnije osvrnemo na organizaciju, zadaće i sustav uvježbavanja PIGNA-a možda je umjesno posvetiti malo prostora nastanku i ustrojstvu Republikanske garde a posebno njenoj najpoznatijoj komponenti: konjičkoj regimenti, posljednjoj konjičkoj postrojbi u francuskim oružanim snagama.

Ponos Nacionalne žandarmerije (Gendarmerie Nationale) oformljen u francuskoj Republikanskoj gardi, naslijednik je stoljetne tradicije i pod zapovjedništvom je visokog časnika koji nosi titulu General Commandant la Garde Republicaine.

Podređena Prvom području Nacio-

nalne žandarmerije sa zapovjedništvom u Parizu, Republikanska garda je jedina francuska postrojba koja ima regimentalnu strukturu.

Republikanska garda organizacijski pripada kopnenoj vojsci i sastavljena je od tri regimete kojima su pridodani logistički i zdravstveni odjeli. Prva i druga regimenta su pješačke (Regiment d' Infanterie) a treća je konjanička (Regiment de Cavalerie).

Zadaća Republikanske garde je osiguranje sigurnosti i davanje počasti institucijama Republike Francuske i visokim državnim dužnosnicima. Međutim Republikanska garda nije jedino i isključivo namije-

Nasljednik višestoljetne tradicije, Republikanska garda nije samo dio službenog protokola kojeg Francuska pokazuje prilikom visokih državnih posjeta i velikih službenih ceremonijala. Taj poznati dio Nacionalne žandarmerije (Gendarmerie Nationale) ima i svoje operativne dijelove za izvršenje rizičnih zadaća što je manje poznato čak i francuskoj javnosti. To su takozvani PIGN - Pelotons d' Intervention de la Garde Republicaine

Pripremio Igor SPICIJARIĆ

njena za paradu. Odlukom Ministarstva obrane Garda je namijenjena održavanju reda u glavnome francuskom gradu ali se isto tako, u slučaju potrebe, može uporabiti kao borbena postrojba na bilo kojem dijelu nacionalnog teritorija (najveći dio vojnika, časnika i dočasnika iz sastava Garde ima završenu padobransku i komando obuku).

U području tih zadaća svaka regimena ima svoju vlastitu organizaciju koja poštuje i uvažava specifičnosti misija koje su joj povjerene. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Umreženo ratovanje

Mnoge su vojske diljem svijeta u tranziciji. Orientiraju se s teških oklopno-mehaniziranih snaga na luke i pokretnе snage pogodne za izazove novoga doba. Tu promjenu prati isto tako duboka promjena u ratnoj doktrini koja će za nekoliko godina današnje poimanje borbe dramatično promijeniti

Igor SKENDEROVIC

U posljednjih petnaestak godina vojske se suočavaju s promjenama u ratnoj vještini i poimnjem ratovanja. Promjene su toliko duboke da ih neki smatraju najvažnijom promjenom u ratnoj vještini od Napoleonova doba. Iako je to malo pretjerana ocjena, sjetimo se da od Napoleonovih ratova traje kontinuirani napredak ratne vještine i vojne tehnologije, ipak ostaje činjenica kako je riječ o važnim promjenama s dugoročnim implikacijama.

Promjene se ogledaju u postupnom prijelazu s ratovanja platformama (brodovi, tenkovi, avioni, helikopteri, topništvo...) na umreženo ratovanje. Umreženo ratovanje i dalje računa na platforme, ustvari

nemoguće je bez njih, ali naglasak je dan na dramatično povećanje mogućnosti djelovanja ekstenzivnom uporabom modernih informatičkih i komunikacijskih tehnologija. Povećanje mogućnosti znači kako za npr. uništavanje određenog cilja više ne treba bitnica haubica i nekoliko tona streljiva, nego jedna ili dvije haubice te nekoliko precizno vođenih projektila.

To u konačnici znači kako se drastično smanjuje potreba za raznim platformama jer će postojeće, zahvaljujući djelovanju u umreženom okruženju, raspolažati s mnogo više podataka o protivniku. Ti će podaci omogućiti udar i uništenje u pravom trenutku, s minimalnim

snagama i žrtvama.

Ideju umreženog ratovanja najlakše je opisati kao novi način strateškog razmišljanja. Naglasak je na fleksibilnosti, mnogo većoj no prije, koju će omogućiti spajanje raznih vojnih funkcija, kao što je donošenje odluka, informacijskih sustava i borbenih sustava u jedinstvenu umreženu organizaciju.

Umreženo ratovanje je moguće zbog napretka u četiri ključna tehnološka područja: senzorima, obradi podataka, komunikacijskim sustavima te konačno precizno vodenom streljivu. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Krstareći projektil AGM-158 JASSM

Krstareći projektil AGM-158 JASSM vrlo je moderno oružje koje pruža mogućnost preciznih udara na ciljeve na zemlji i moru s relativno sigurnih udaljenosti

Domagoj MIČIĆ

Američka vojska ima vrlo bogato iskustvo u uporabi krstarećih projektila u najrazličitijim vojnim operacijama i intervencijama. Sredinom sedamdesetih godina prošlog stoljeća za potrebe američke vojske razvijeni su krstareći projektili AGM-86 ALCM/CALCM i RGM-109 Tomahawk. I dok su AGM-86 ALCM/CALCM namijenili isključivo za uporabu s bombardera, Tomahawk se mogao lansirati iz zraka, kopna, s morske površine, pa čak i ispod nje. AGM-86 ALCM/CALCM u operativnu je uporabu ušao 1982., a Tomahawk 1983. godine. Oba su intenzivno rabljena u raznim vojnim intervencijama i ratovima, a ratna su iskustva pokazala da je krstareći projektil, iako ponekad neprecizan, i te kako učinkovito oružje. Svoju su vrijednost naročito pokazali tijekom uništavanja dobro branjenih ciljeva ili pri iznenadnim udarima na ciljeve u dubini neprijateljskog teritorija. AGM-86 ALCM/CALCM nije izvožen dok je Tomahawk prodan Velikoj Britaniji.

Tijekom operativne uporabe oba

projektila uočeni su i neki nedostaci. Jedan od njih je da su i AGM-86 ALCM/CALCM i Tomahawk preveliki da bi ih se lansiralo s manjih borbenih aviona. Uz to oba projektila u pripremi misije zahtijevaju složenu elektroničku opremu. Iako su znatno jeftiniji od borbenih aviona njihova relativno visoka cijena (Tomahawk košta više od 1,5 milijuna dolara po primjerku) u kombinaciji s velikim brojem lansiranja

(tijekom NATO udara na ciljeve u Srbiji i Crnoj Gori 1999. američka je vojska lansirala oko 100 Tomahawka i 230 projektila AGM-86) učinila je njihovu uporabu preskupom. Uostalom, i Tomahawk i AGM-86 ALCM/CALCM prvobitno su bili namijenjeni nuklearnim udarima po ciljevima u dubini Sovjetskog Saveza, a ne za masovno uništavanje točkastih ciljeva klasičnim bojnim glavama. Uz to njihova preciznost i učinkovitost nije bila dovoljna da bi uništavali male ciljeve kao što su mostovi ili ukopana zapovjedništva, koji su se i dalje morali uništavati udarima iz aviona. Zbog toga je američka vojska sredinom devedesetih godina prošlog stoljeća inicirala razvoj manjeg krstarećeg projektila koji će zadržati ubojitost Tomahawka i projektila AGM-86 ALCM/CALCM, i istodobno otkloniti sve uočene nedostatke. Rezultat tih napora je krstareći projektil AGM-158 JASSM. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Vladimir BRNARDIĆ

Hrvatska insurekcija 1809.

Od srednjega vijeka hrvatsko je kraljevstvo prema feudalnom pravu u slučaju opasnosti kao pomoć vladaru za obranu zemlje bilo obvezno podići vojsku. Ovisno o osobnom statusu u društvu i veličini imovine, odnosno posjeda. Stari, sada već anakroni, običaj podizanja insurekcije potrajan je sve do XIX. stoljeća kada doživljava svoj vrhunac. Ratne 1809. godine u vrijeme Napoleonskih ratova u Hrvatskoj je podignuta najveća insurekcijska vojska do tada. Ne samo da je bila najveća već je bila i najbolje organizirana. Podignuto je gotovo 20.000 ljudi, a najveći dio priprema odradio je Sabor i Kraljevinska konferencijska na čelu s banskim namjesnikom, zagrebačkim biskupom Maksimilijanom Vrhovcom.

Još u ljetu 1808., a onda vrlo intenzivno od početka 1809., u siječnju na sjednici sabora kraljevine počelo se raspravljati o podizanju pučkog ustanka - Insurekcije. O Insurekciji se raspravljalo i na Kraljevinskim konferencijskim koje su bile osnovane kao zamjena za Sabor u slučaju rata i izvanrednih prilika kada nije bilo moguće sazvati Sabor. Kraljevinske konferencijske su imale posebnog tajnika, a na njima su sudje-

lovali predstavnici staleža i redova izabrani po posebnom ključu ili ponajviše samo oni koji su se našli na okupu, zatim zastupnici županija i gradova. Sazivao ih je i predsjedao ban ili banski namjesnik. Za Napoleonskih ratova 1809. održavale su se češće i na njima su donošene odluke o obrani zemlje, a zaključci su bili punovažni kao i na Saboru.

Insurekcijom je zapovijedao hrvatski ban, a u slučaju njegova odsustva mijenjao ga je kapetan ili potkapetan kraljevstva. Na jednoj od sljedećih sjednica Sabora za potkapetana je izabran general Vinko Knežević, osvetočeni vojnik i nositelj najvišeg vojnog odlikovanja ordena reda Marije Terezije. On je na toj dužnosti naslijedio podmaršala Ivana Jelačića koji je 1805. također podignuo hrvatsku insurekcijsku vojsku. Na istoj sjednici na kojoj je izabran novi potkapetan raspravljanje je o popisima osoba za insurekcijske banderije, o vježbanju ustanika, o odjeći i jedinstvenoj opremi. Daljnje rasprave o Insurekciji preuzeo je poseban saborski odbor. Predloženo je da se podigne 10.000 do 12.000 ustanika.

Insurekcija ili pučki ustanak mogao je biti opći (Insurrectio generalis ili massalis) i djelomičan (Insur-

rectio particularis). Nadalje, razlikovala se personalna, banderjalna i portalna insurekcija (Insurrectio personalis, banderialis, portalis). Personalna insurekcija odnosila se na pleme (Turopolje, Kalničane, iz okoline Sv. Ivana Zeline i drugi) koji su osobno morali poći u rat u banskim banderijama, a banderjalna je u slučaju kada se podiže banderij kojeg su bili obvezni davati prelati i velikaši. Banderij je bio odred vojnika pod jednom zastavom (banderium) i vodstvom feudalnog gospodara. Podizali su ga vlasnici velikih imanja, a Sabor je određivao broj vojnika pojedinog banderija. Još od XV. stoljeća bilo je određeno da po jedan banderij podižu zagrebački biskup, kaptol, vranski prior i hrvatski ban. Banderjalisti crkvenih dostojaštvenika nazivali su se predijalisti. Portalna insurekcija se sa stojala od broja obveznih vojnika iz seljačkih kuća (porta). Vrstu insurekcije određivao je Sabor, koji ju je i uzdržavao unutar granica kraljevine. U slučaju da insurekcijska vojska ratuje izvan granica kraljevine, njezine troškove snosio je kralj. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Novi Zeland (sredina XIX. stoljeća)

Od ratnika do stočara

Vremenski, Novi je Zeland jedanaest sati ispred nas, vrlo blizu promjeni datuma, a godišnja doba u odnosu na naša stoe naglavce. Što se povijesti zemlje tiče u njoj su strogo odijeljena dva razdoblja: maorska povijest i doba europskih doseljenika

Jurica MILETIĆ

UAuckland smo sletjeli u nedjelju, a to je dan kada se znaci života u njemu moraju tražiti pomoću mikroskopa. Otpriklake kao i u obližnjem Grazu subotom poslijepodne: ne samo da je sve zatvoreno, već vlada i grobna tišina. Hotel Surrey Motor Inn smješten na kraju grada ugodno je iznenadenje i zbog nadasve ukusne hrane, ali i zbog bazena za kupanje u samom predvorju.

Prva izviđanja pokazuju da je riječ o gradu u kojem se okupilo najviše Polinežana na svijetu, ali u kojem je i iznimno mnogo restorana. Bjelesovjetskom ugodaju, koji na cijelom Novom Zelandu možete doživjeti tek u Aucklandu, pridonosi i natpis Restoran Dubrovnik u ulici Dominion Road na brdovitom dijelu Mt. Edena. Pozornost privlači natpis Mazuran's Wines (prevodimo si to kao Vinarija Mažuran); prodavaoni-

ca je, doduše, zatvorena, ali u njoj ipak netko mete, pa hrabro ulazimo: „Zar ne znate da su nedjeljom u ovo doba trgovine zatvorene, a i inače je u ovo doba prodaja alkohola zabranjena?“, dočekuje nas neljubazno pitanje čovjeka koji je do tog trenutka pospremao između polica krcatih bocama vina. Ispričavamo se na engleskom i napominjemo da smo htjeli samo pogledati prodavanicu jer nas je privukao natpis Mažuran koji ima veze sa zemljom iz koje dolazimo. „Pa, odakle ste vi?“, slijedi pitanje i dalje na osebujnom, „kolonijalnom“ engleskom. „Iz Hrvatske, iz Zagreba...“

„E, zdravi bili! Pa, što odmah ne kažete...?“ To je već bilo izrečeno na južnjačkom hrvatskom:

„Znate li vi da nas Hrvate ovdje nazivaju ocima vina?“

Iz našeg sugovornika provali bujica podataka o našim zemljacima.

Domaćin je osobito ponosan kada govori o Babichima, Fredatovichima, Nobilima, Selacima i Ivichevichim.

Posljednji Maor

Vremenski, Novi je Zeland jedanaest sati ispred nas, vrlo blizu promjeni datuma, a godišnja doba u odnosu na naša stoe naglavce. Što se povijesti zemlje tiče u njoj su strogo odijeljena dva razdoblja: maorska povijest i doba europskih doseljenika. U Aotearou, „zemlju velikog bijelog oblaka“, kako su Maori nazivali Novi Zeland, prastanovnici su stizali u nekoliko valova. Posljednji čistokrvni Maor umro je godine 1933. Budući da nisu poznavali pismo, legende su se s koljena na koljeno prenosele usmenom predajom, što cjelokupnom oceanskom području daje dodatnu notu egzotične romantičnosti, a osobito onda kada se

Maorski ustank

Godine 1840. Britanci su na Novi Zeland poslali kapetana Williama Hobsona (lijevo). Njegova je dužnost bila da maorske poglavice uvjeri kako je za njih najbolje da suverenitet nad novozelandskim područjem prepuste britanskoj kruni, očekujući da će mu veliki posjedi zemlje biti prodani za otprilike dvije sjekire i pokoji sanduk svjeća za parcelu. Uz mnogo tradicionalne britanske pompe, Hobson se s poglavicama sastao u Waitangi, na mjestu koje je do danas ostalo poznato kao Treaty House (Kuća sporazuma), a datum održavanja tog sastanka 6. veljače i danas se slavi kao rođendan suvremenog Novog Zelanda. Sporazum je potpisalo 45 poglavica (bolje rečeno, Hobson ga je potpisao u njihovo ime), a ubrzo je čak

pet stotina poglavica priznalo i prihvatile britansku vlast.

Kada su doseljenici nešto kasnije počeli iskazivati želju za kupnjom zemljišta, a Maori im je odbili prodati - počeli su sukobi. Ruševni jarbol s britanskom zastavom na mjestu koje se danas naziva Russell, britanskoj se vlasti prvi odupro Hone Heke (desno), poglavica koji je i prvi potpisao sporazum. Unatoč britanskim pojačanjima, isti je pothvat izveo još četiri puta i napokon spalio gradić Kororakea. Kada je britanski guverner njegovu glavu ucijenio na stotinu funta, Heke je vrlo pribrano raspisao nagradu od stotinu funta za onog tko mu donese guvernerovu glavu. Sukobi su potrajali sve do sredine šezdesetih godina XIX. stoljeća, a onda su tadašnja vojna tehnika i broj britanskih vojnika Maore zauvijek svele na današnji oblik: zanimljiv i šarolik dio povijesti Pacifika i zemljoradničko stanovništvo, osobito uspješno u uzgoju ovaca.

Kultura starosjedilaca:
maorske plesačice

Kultura osvajača: zamak s igralištem za kriket

Spori nestanak

Europljani su za Novi Zeland doznali sredinom XVII. stoljeća kada su nizozemskom istraživaču Abelu van Tasmanu otočni prastanovnici Maori zarobili neke članove posade i pojeli ih. Vjerojatno je taj kanibalistički čin stotinjak godina poslije u mnogome pomogao kapetanu Jamesu Cooku koji je Novi Zeland proglašio posjedom britanske krune, jer Nizozemci nakon spomenute "gozbe" više nisu bili pretjerano zainteresirani za to područje.

Prvi europski doseljenici bili su tek privremeni posjetitelji - lovci na tuljane i kitove, koji su te sisavce u rekordnom roku istrijebili. Ne može se reći da su bili "cvijeće" europskog pučanstva - u to su područje odlazili slojevi stanovništva koji su sa sobom nosili bolesti, prostituciju, pomamu za glavama maorskih poglavica i najstrašnije od svega - europsko vatreno oružje. Upravo je ono najviše pridonijelo tome da su se maorska plemena međusobno gotovo istrijebila.

Kada je na Novi Zeland u prvoj godini vladavine britanske kraljice Viktorije stigao prvi misionar Samuel Marsden, stanje se polako smirivalo, sukobi su jenjavali, a kanibalizam je bio zaustavljen. Nažalost, duhovni život Maora bio je uništen a s njim je nestala i njihova kultura. Unatoč svim misionarskim nastojanjima, njihov se broj smanjivao iz godine u godinu.

spominje ratnička čud Maora: brojni plemenski sukobi i razni zarobljenici koji često završavaju kao roblje, a još češće kao hrana na gozbama pobjednika. Imajući na umu da životinski svijet na otocima Novog Zelanda nikada nije bio osobito bogat, sva je prilika da su zarobljenici bili koristan izvor proteina.

Nedostatak pisma Maori su obilno nadomještali izgradnjom kanua iz

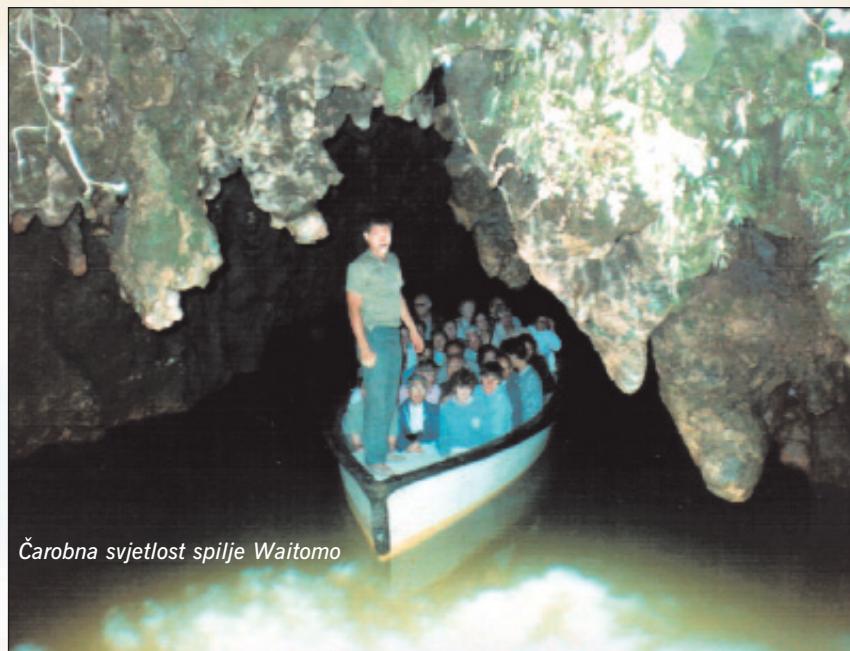
rezbarena drveta i gradnjom drvenih koliba - sastajališta, i obilnim tetoviranjem muškaraca i žena podjednako. Tetovaža se danas ne može više nigdje vidjeti, pa čak ni na tijelima poluobnaženih plesačica koje izvode maorske plesove za razoznale turiste. Preselila se na abdominalne dijelove tijela, pleća i ruke europskih nedozrelih šiparica, nerijetko upotpunjena zastrašuju-

ćim metalnim dodacima u sklopu pomodnog *piercinga*. Bogati plesni pokreti ponajviše dočaravaju veslanje, a lijepo maorske napjeve izvode ne baš tako lijepo pjevačice, upotpunjujući ih povicima „haerema“ u znak dobrodošlice ili „haera“ na rastanku.

Svetlost kriesnica

Na putu prema južnoj strani Sjevernog otoka prva stanka je u gradiću Hamiltonu, najvećem naselju u unutrašnjosti otoka. Mjesto nije osobito zanimljivo, ali obrok na cesti „fish and chips“ (riba s pečenim krumpirićima) ostao je nezaboravna uspomena. U Hamilton malo tko svraća: tek poneki izučavatelj religija, jer nedaleko je mormonsko sveučilište s pripadajućim koleđom.

Na maorskom jeziku „wai“ značu voda, a „tomo“ rupa. Najpopularnije mjesto u unutrašnjosti Sjevernog otoka zove se Waitomo, a popularnost ne duguje toliko stalaktitima i stalagmitima, koliko milijunima kriesnica koje stvaraju specifičan ugođaj u posvemašnjem mraku u koji se uranja čamcem jer su spilje ispunjene vodom. ■

Čarobna svjetlost spilje Waitomo

Jozefina Lada: "Platane vukovarske" (Zagreb, 2000.), "Po žeravici hodim" (Zagreb, 2004.), "Miris Dunava i trešanja" (Zagreb, 2005.)

Svoju prvu zbirku pjesama Vukovarka Jozefina Lada posvetila je djeci i unucima te nes-talom mužu i ocu, kao i stradalnicima Vukovara te

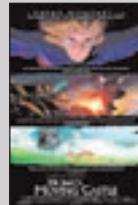
svim stradalnicima diljem Lijepe Naše i svim ljudima dobre volje, a sve tri zbirke inspirirane su najvećim dijelom upravo stradavanjima tijekom Domovinskog rata, kako u Vukovaru tako i u cijeloj Hrvatskoj. U brojnim stihovima, kao i u samim nazivima knjiga, pjesnikinja izražava čežnju i nostalгију za izgubljenim vremenom i prostorom, a osim pjesama s ratnom i poratnom tematikom te inspiriranih domoljubljem, ima i onih u kojima se izražava socijalna osjetljivost autorice, kao i njezina ljubav prema bližnjima te svijetu i životu uopće. Uz umjetničku i literarnu vrijednost ovih zbirki, valja istaknuti i onu dokumentarnu, budući da su u njima sadržana i autentična svjedočanstva o najdramatičnijem razdoblju autoričinog života i novije hrvatske povijesti - Domovinskom ratu. Sve tri zbirke izdala je Udruga umjetnika "Tin Ujević" iz Zagreba, čiji je autorica član. Posljednju je ilustrirala njezina šestogodišnja unuka, a prema riječima glavnog i odgovornog urednika Ivana Puljića "tu sigurno nije kraj njezinim pjesmama i knjigama".

Nikolina PETAN

FILMOTEKA

Pokretni dvorac - *Hauru no ugoku shiro*

- japanski animirani film (119 min.)
- distributer: Discovery film
- scenarist i redatelj: Hayao Miyazaki

Posljednjih desetak godina na televiziji smo vidjeli japanske crtiće različite kvalitete. Ako ste u tom razdoblju imali malu djecu, sjetit ćete se da su *Pokemoni*, *Digimoni*, *Yo Gi Ohi* i slični za vaše malene neko vrijeme bili središte svemira. S druge strane, vrhunske i kvalitetne filmove iz Japana rijetko smo imali prigodu vidjeti. Svaki japanski film koji se pojavio u hrvatskim kinima imao je status čuda, što zbog rijetkosti, što zbog kvalitete. U navedenom razdoblju boje Zemlje Izlazećeg Sunca najčešće je branila japanska megalvijezda Takeshi Kitano sa svojim borilačkim filmovima. Rijetka se prilika da se vidi vrhunski animirani film ukazala prije dvije godine na zagrebačkom Animafestu kada je prikazana *Avantura male Shishiro*, koji je oduševio kritiku, ali i ostavio mnoge nezadovoljnike u publici. Ovaj je tjedan u Zagreb, točnije na Reviju azijskog filma u Broadway Tkalčići, stigao crtić *Pokretni dvorac* i osvojio sve, osobito publiku. U fantastičnoj animiranoj borbi s elementima ratne drame autor Hayao Miyazaki stvorio je pravo remek-djelo. Rijetko imate prigodu vidjeti tako inteligentan, suptilan i jednostavno lijep filmski uradak. U priči o osamnaestogodišnjoj klobučarki Sophie, koju zla vještica pretvori u staricu, samo zato jer je zaljubljena u mladog čarobnjaka Howla, te njezinoj potrazi za izgubljenom mladosti naći ćete mnoštvo humora, nostalgije i iskrenosti - ukratko rečeno prave filmske svježine. Kada imate priliku biti na projekciji takvog filma, postaje vam jasno koliko je današnja (srednjostručka) kinematografija onemogućila samu sebe da u vama ponovno probudi (davno) uspavano dijete. Toplo se nadam da će se ovaj film naći i u videodistribuciji kako bi ga mogli pogledati svi zainteresirani diljem Hrvatske.

Leon RIZMAUL

16. rujna 1736. Umro Gabriel Fahrenheit

Učinkovitim mjerjenjem temperature ljudi su se počeli baviti u XVI. stoljeću, a prvu spravu za mjerjenje temperature pod nazivom termoskop izumio je veliki Galileo Galilei. Taj izum, poslije nazvan termometrom, ili hrvatski toplomerom, sljedećih su 150 godina usavršavali brojni znanstvenici. Najvažniji među njima bio je njemački znanstvenik Gabriel Daniel Fahrenheit. Fahrenheit je bio trgovac koji se u slobodno vrijeme bavio istraživanjima na polju prirodnih znanosti te se prvi dosjetio i počeo mjeriti temperature živom koja je pokazala bolja svojstva od alkohola koji se do tada rabio. Prema njegovoj termometarskoj skali voda se smrzava na 32 stupnja a vrije na 212 stupnjeva. Osim toga, usavršio je hidrometar, spravu za mjerjenje vlažnosti zraka, te otkrio da se vreliste vode mijenja s nadmorskom visinom. Zbog toga se vrijednosti za ledište i vreliste pojedinih elemenata i spojeva izražavaju pri uvjetima zračnog pritiska na razini mora. Na posljeku, najveći doprinos toplomeru kakvoga danas poznajemo napravio je švedski fizičar i astronom Anders Celsius. Stupnjevi na njegovoj skali odnose se prema Fahrenheitima u omjeru pet napram devet pa temperatura čovjekova tijela umjesto nema poznatih 36 stupnjeva Celzija na Fahrenheitovoj skali pokazuje vrijednost od 96 stupnjeva.

16. rujna 1810. Počeo rat za neovisnost Meksika

Kao početak meksičkog rata za neovisnost obično se navodi 16. rujna 1810. zbog toga što je Miguel Hidalgo y Costilla na taj dan u svom revolucionarnom govoru pozvao meksički narod na revoluciju. Tekst koji je pročitao u gradu Dolores dobio je ime "Plać Doloresa", a pozivao je meksičke Indijance i mješance na ustanak protiv tristogodišnje španjolske vladavine. Hidalgo se zalagao za izjednačavanje prava svih rasa te za novu, pravedniju raspodjelu zemljишta. Na njegov poziv odazvale su se tisuće Meksikanaca te je uskoro okupio veliku seljačku vojsku koja je krenula na Mexico City tražeći svoja prava. Iako je Hidalgova vojska ubrzo razbijena a on poginuo, revolucionarno sjeme bilo je posijano te su brojne seljačke vođe krenule dalje njegovim putem, težeći svrgavanju španjolske vlasti.

Leon RIZMAUL

DUHOVNOST

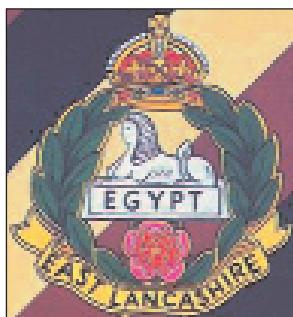
Upoznati Isusa

Nakane da postanemo bolji, pristojniji, da se ne ljutimo i ne svadamo, nakane da postimo, čitamo Sveti pismo, odričemo se, siguran su pokazatelj da još nismo pravi kršćani. Kršćani nisu ljudi koji su bolji i sposobniji od drugih, kršćani nisu ljudi koji manje grijese od drugih. Dovoljno je pogledati apostole i njihove slabosti (svađa sv. Pavla s Barnabom ili sv. Petrom) pa da vidimo da bezgrešnost ne postoji. Zamka je pomisliti da biti svet znači početi patiti, odricati se, postiti, ići svaki dan na misu kako više nikada ne bismo nikoga povrijedili niti grijesili. Takva inicijativa nosi u sebi klicu oholosti - ja ću pobijediti grijehu i svoje slabosti. Ispada da nam Isus ne treba i da je besmislena cijena koju je platio za naše grijehu. Prvi korak je približiti se Isusu. Apostoli su veliki jer su bili blizu Isusa, a ne zato što nisu grijesili. Treba, dakle, upoznati Isusa. Početi temeljito čitati Novi zavjet.

Mirko ČOSIĆ

Britanske oznake

Metalne oznake s kapa britanskih vojnih postrojbi II. svjetskog rata oduvijek su bile popularni predmeti za skupljanje, bez obzira na to kojem su rodu vojske pripadale. Uvjek zanimljiva sadržaja i privlačnih likovnih rješenja, što su se temeljila

na davnim heraldičkim amblemima, nerijetko su bile izrađene od više vrsta metala različitih boja, tako da su često do izražaja dolazile i srebrno-zlatne kombinacije na crvenim ili ljubičastim podlogama.

Regimenta grofovije Istočnog Lancashirea, odnosno jedan njezin dio, imala je amblem (slika 1) u obliku srebrnog lovoročog lišća koje se protezalo od natpisa *East Lancashire* do kraljevske krune na vrhu, a iznad sfinge u središtu koja obilježava postrojin pohod u **Egipat** godine **1801**. Iznad natpisa u drugom metalu izvedena je i glasovita ruža Lancashirea.

Jedan odred lake pješačke postrojbe **Oxfordshirea i Buckinghamshirea** (slika 2) lako je prepoznatljiv po poštanskom rogu. Na beretkama se nosila malo promijenjena inačica manjih dimenzija.

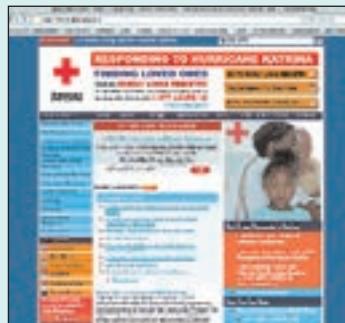
Jedna postrojba lakog pješaštva (*Light Infantry*) ima rog na podlozi u obliku križa **sv. Andrije** (svetac zaštitnik **Škotske**), a u sredini je monogram postrojbe. Natpis *Assaye* i slon evociraju uspomene na bitku koja se odigrala u **Indiji 1803.**, a u kojoj je postrojba sudjelovala. Inače, oznaka se nosi na podlozi tartana **MacKenzie**, a amblem upotpunjuje karakteristična zelena perjanica.

Postrojba poznata pod nazivom **The Royal Welch Fusiliers**, odnosno pojedini njezini dijelovi, imaju amblem u obliku granate u središtu koje je kruna princa od Walesa. Naziv *The Royal Welch Fusiliers* zamijenjen je nazivom **Welsh Fusiliers** godine **1929**.

Dio regimente **Montmountshirea**, koji pripada teritorijalnoj obrani, donosi veljkog zmaja, dok oznaku u obliku ljiljanova cvijeta nosi regimenta **The Manchester Regiment**, u spomen na bitke koje su tijekom XVIII. stoljeća vodili protiv francuske vojske.

Ivan BELINEC

www.redcross.org

Katastrofalne posljedice **Katrine** u New Orleansu još uvijek su vidljive na svakom koraku u tom velikom američkom gradu, a TV postaje i ostali mediji i dalje s mesta događaja šalju strašne vijesti o poginulima i unesrećenima. Kalvarija koju su najpoznatiji *jazz grad* na svijetu i njegova okolica doživjeli u proteklih desetak dana još ujek je glavna tema službene stranice **američkog Crvenog križa** na www.redcross.org.

Na tom siteu mogu se pronaći podaci i o drugim humanitarnim i inim nevoljama Amerikanaca, vezanim ponajprije uz razne vremenske nepogode u **SAD-u**, ali i o činjenicama i pomoći ljudima sa svih strana svijeta kojima je zbog potresa, vulkana, tsunamija i koječega drugoga potrebna pomoć. Primjerice, jedan od glavnih poziva u pomoć odnosi se na daljnje zbrinjavanje žrtava otprije četiri godine, tj. napada na **New York** i **Washington**, a na linkovima smještenima s lijeve strane sitea i na vrhu stranice mogu se pronaći i vijesti, press room, pa čak i muzej posvećen djelatnicima Crvenog križa čije su uloge u ratovima i otklanjanju posljedica raznih prirodnih katastrofa bile nemjerljive.

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

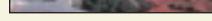
1. NATO je osnovan:

- A 1946. godine
- B 1949. godine
- C 1951. godine

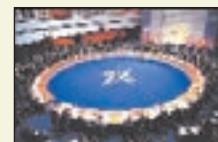
2. Glavno NATO-ovo zapovjedništvo na Mediteranu nalazi se u:

- A Palermu
- B Napulju
- C Avianu

3. Kratica za provedbeni plan za članstvo u NATO-u je:

- A ATC
- B SHAPE
- C MAP

4. Glavni tajnik NATO-a je:

- A Javier Solana
- B Jaap de Hoop Scheffer
- C Donald Rumsfeld

5. Zapovjednik vojnih postrojbi NATO-a u Europi je:

- A general Thor Gulbrandsen
- B general James Jones
- C zrakoplovni maršal Jock Stirrup

HRVATSKI VOJNIK

www.hrvatski-vojnik.hr